

ŽENEVSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI GRAĐANSKIH OSOBA LI VRIJEME RATA OD 12. KOLOVOZA 1949.

Potpisani opunomoćenici vlada, zastupljenih na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Ženevi od 21. travnja do 12. kolovoza 1949. radi izrade konvencije za zaštitu građanskih osoba u vrijeme rata, sporazumjeli su se kako slijedi:

DIO I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poštovati ovu Konvenciju i da će joj osigurati poštovanje u svim okolnostima.

Članak 2.

Osim odredaba koje treba da stupe na snagu još u vrijeme mira, ova će se Konvencija primjenjivati u slučaju objavljenog rata ili nekoga drugoga oružanog sukoba koji izbije između dviju ili više visokih stranaka ugovornica, čak i ako jedna od njih ne priznaje ratno stanje.

Konvencija će se također primjenjivati u svim slučajevima okupacije čitavoga ili dijela područja visoke stranke ugovornice, čak i ako ta okupacija ne naide ni na kakav vojni otpor.

Ako jedna sila u sukobu nije stranka ove Konvencije, sile stranke Konvencije ipak ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, osim toga, biti vezane Konvencijom u odnosu na tu silu, ako ta prihvaća i primjenjuje njezine odredbe.

Članak 3

U slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na području jedne od visokih stranaka ugovornica, svaka stranka sukoba dužna je primjenjivati barem ove odredbe:

1. S osobama koje izravno ne sudjeluju u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe koje su izvan bojnog ustroja ("hors de combat.") zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojega drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvoga nepovoljnog razlikovanja utemeljenoga na rasi, boji kože, vjeroispovijedi ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju, ili bilo kojem drugom sličnom kriteriju.

U tu su svrhu prema gore navedenim osobama zabranjeni i ostaju zabranjeni, u svako doba i na svakom mjestu, ovi čini:

- a) nasilje protiv života i tijela, osobito sve vrste ubojstva, sakaćenja, okrutnog postupanja i mučenja.
- b) uzimanje talaca;
- c) povrede osobnog dostojanstva, osobito uvredljivi i ponižavajući postupci;
- d) izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog sudjenja pred redovito ustanovljenim sudom, kopri čija sva sudska jamstva priznava kao nužna od civiliziranih naroda

2. Ranjenici i bolesnici prikupit će se i yegovatr Svaka nepristrana humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni odbor Crvenog križa može strankama sukoba ponuditi svoje usluge

S druge strane, stranke sukoba nastojat će posebnim sporazumima osnažiti sve ili dio ostalih odredaba ove Konvencije.

Primjena prethodnih odredaba ne utječe na pravni poloiaj stranaka sukoba.

Članak 4

Ova Konvencija štiti osobe koje se, u slučaju sukoba ili okupacije, u bilo kojem trenutku i na bilo koji način nadu u vlasti stranke sukoba ili okupacijske sile čiji nisu državljani.

Konvencija ne štiti dri.avljane dcžave koja nije njome vezana. državljani neutralne dri.ave koji se nadu na području za.raćene drLave i državljani dri.ave suučesnice u ratu ne smatraju se zaštićenim osobama dokle god država čiji su dri.avljani ima redovito diplomatsko zastupstvo u dr-zavi u čijoj se vlasti nalaze.

Odredbe dijela II. imaju, međutim, šire polje primjene, kako je to određeno u članku 13.

Osobe zaštićene Ženevskom konvencijom za poboljšanje polo?aja ranjenika i bolesnika u oruia,nim snagama u ratu od 12. kolovoza 1949, ili Ženevskom konvencijom za poboljšanje poloi.aja ranjenika, bolesnika i brodolomaca, oružanih snaga na moru od t2. kolovoza 1949, ili Ženevskom konvencijom o postupanju s ratnim zarobljenicima od 12. kolovoza 1949, ne smatraju se zaštićenim osobama u smislu ove Konvencije.

Članak 5.

Ako stranka sukoba ima ozbiljnih razloga da smatra da, na njezinu području, za neku osobu zaštićenu ovom Konvencijom postoji opravdana sumnja da se bavi aktivnošću koja je štetna za sigurnost države ili ako je ustanovljeno da se takvom aktivnošću bavi, ta se osoba ne može pozivati na prava i povlastice na temelju ove Konvencije ako bi se, njihovom primjenom u korist te osobe, moglo štetiti sigurnosti te dr~ave.

Ako je na okupiranom području osoba zaštićena Konvencijom uhićena kao špijun ili saboter, ili zato što postoji opravdana sumnja da se bavi aktivnošću koja šteti sigurnosti okupacijske sile, ta se osoba može, u slučajevima kad to vojna sigurnost apsolutno zahtijeva, lišiti prava općenja predviđenih ovom Konvencijom.

U svakom slučaju s takvim će se osobama ipak postupati čovječno i u slučaju progona one se neće lišiti prava na pošteno i redovito sudenje kako je to predviđeno ovom Konvencijom. Njima će se također, što je prije moguće s obzirom na sigurnost države ili okupacijske sile, ovisno o slučaju, priznati sva prava i povlastice osoba zaštićenih u smislu ove Konvencije

Članak 6.

Ova će se Konvencija primjenjivati čim započne neki sukob ili okupacija spomenuti u Članku 2.

Na području stranaka sukoba primjena Konvencije prestaje općim prestankom vojnih operacija.

Na okupiranom području primjena ove Konvencije prestaje godinu dana nakon općeg prestanka vojnih operacija: međutim, okupacijska će sila za vrijeme trajanja okupacije - utoliko koliko vrši funkcije vlade na tom području - biti vezana odredbama sljedećih Članaka ove Konvencije 1. do 22, 27, 29 do 34, 47, 49, 51, 52, 53, 59, 61. do 77. i 143.

Zaštićene osobe, do čijeg će oslobodenja, repatrijacije ili ponovnog nastanjenja doći nakon toga roka, uživaju u međuvremenu pogodnosti ove Konvencije

Članak 7.

Osim sporazuma izrijekom predviđenih člancima 1, 14, 15, 17, 36, 108, 109, 132, 133. i 149, visoke stranke ugovornice mogu sklapati druge posebne sporazume o svakom pitanju za koje budu smatrale da ga treba posebno urediti. Nijedan posebni sporazum ne može pogoršati položaj zaštićenih osoba kako je ureden ovom Konvencijom, niti ograničiti prava koja im ova Konvencija priznaje.

Zaštićene osobe uživaju pogodnosti iz tih sporazuma dokle god se Konvencija na njih primjenjuje, osim ako su suprotne odredbe izrijekom sadržane u spomenutim ili u kasnijim sporazumima ili ako neka od stranaka sukoba poduzme prema njima povoljnije mjere.

članak 8.

Zaštićene osobe ne mogu se ni u kojem slučaju, ni djelomice niti u cijelosti, odreći prava koja im osiguravaju ova Konvencija i posebni sporazumi spomenuti u prethodnome članku, ako takvih bude.

Članak 9.

Ova će se Konvencija primjenjivati uz sudjelovanje i pod nadzorom sila zaštitnica, čija je dužnost da štite interese stranaka sukoba. U tu svrhu sile zaštitnice mogu, uz svoje diplomatsko ili konzularno osoblje, imenovati delegate među vlastitim državljanima ili među državljanima drugih neutralnih sila. Za te se delegate mora dobiti privola sile kod koje će oni obavljati svoju misiju.

Stranke sukoba u najvećoj će mogućoj mjeri olakšavati zadatak predstavnika ili delegata sila zaštitnica.

Predstavnici ili delegati sila zaštitnica ne smiju ni u kojem slučaju prekoračiti okvire svoje misije, kako to proizlazi iz ove Konvencije; oni osobito moraju voditi računa o imperativnim potrebama sigurnosti države u kojoj obavljaju svoje dužnosti.

Članak 10.

Odredbe ove Konvencije ne prijeće humanitarne aktivnosti koje će Međunarodni odbor Crvenog križa, kao i svaka druga nepristrana humanitarna organizacija, uz privolu zainteresiranih stranaka sukoba, poduzimati radi zaštite i pružanja pomoći građanskim osobama.

članak 11.

Visoke stranke ugovornice mogu se u svako doba složiti o tome da obavljanje zadataka, što ih ova Konvencija postavlja silama zaštitnicama, povjere nekoj organizaciji koja pruža sva jamstva za nepristranost i djelotvornost.

Ako se zaštićene osobe iz bilo kojega razloga ne koriste ili više ne koriste djelovanjem sile zaštitnice ili organizacije određene sukladno prvome stavku, sila koja ih drži mora zatražiti od neke neutralne države ili od neke takve organizacije da preuzme funkcije što ih na temelju ove Konvencije obavljaju sile zaštitnice određene od stranaka sukoba

Ako se na taj način zaštita ne može osigurati, sila koja drži zaštićene osobe mora zatražiti od neke humanitarne organizacije, kao što je Međunarodni odbor Crvenog križa, da preuzme humanitarne zadatke što ih na temelju ove Konvencije obavljaju sile zaštitnice ili mora, sukladno odredbama ovoga Članka, prihvatiti usluge koje joj ponudi neka takva organizacija.

Svaka neutralna sila ili svaka organizacija koju je pozvala zainteresirana sila, ili koja je u navedene svrhe ponudila svoje usluge, mora u svojem djelovanju ostati svjesna odgovornosti prema stranci sukoba i mora pružiti dovoljna jamstva da je u stanju preuzeti odnosne funkcije i neprisrta ih obavljati.

Od prethodnih odredaba ne može se odstupiti posebnim sporazumom između sila od kojih bi jedna, makar i privremeno, prema drugoj sili ili njezinim saveznicima bila ograničena u slobodi pregovaranja zbog vojnih događaja, osobito u slučaju okupacije čitavog ili znatnog dijela njezina područja.

Kad god se u ovoj Konvenciji spominje sila zaštitnica, taj se izraz ujedno primjenjuje i na organizacije koje je zamjenjuju u smislu ovoga Članka.

Odredbe ovoga Članka protežu se na slučajeve, i njima se prilagode, država neutralne države koji su na okupiranom području ili se nadu na području zaraćene države u kojoj država čiji su državljani nema redovitoga diplomatskog zastupstva.

Članak 12.

U svim slučajevima kad one to budu smatrale korisnim u interesu zaštićenih osoba, osobito u slučaju neslaganja između stranaka sukoba o primjeni ili tumaćenju odredaba ove Konvencije, sile zaštitnice pružit će dobre usluge radi rješavanja spora.

U tu svrhu svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne stranke ili samoinicijativno, predložiti strankama sukoba sastanak njihovih predstavnika, osobito organa vlasti odgovornih za zaštićene osobe, po mogućnosti na prikladno odabranom neutralnom području. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice mogu, ako je to potrebno, predložiti strankama sukoba na privolu licnost koja pripada nekoj neutralnoj sili ili koju uputi Međunarodni odbor Crvenog križa, a koja će biti pozvana da sudjeluje na tom sastanku

D I O II.

OPĆA ZAŠTITA STANOVNIŠTVA OD NEKIH POSUEDICA RATA

Članak 13

Odredbe ovoga dijela odnose se na cjelokupno stanovništvo zemalja u sukobu, bez ikakvoga nepovoljnog razlikovanja, osobito s obzirom na rasu, državljanstvo, vjeroispovijed ili političko mišljenje i svrha im je da ublaže patnje prouzročene ratom.

Članak 14

Visoke stranke ugovornice mogu još u vrijeme mira, a stranke sukoba pošto započnu neprijateljstva, na vlastitom području i, ako je to potrebno, na okupiranim područjima ustanoviti sanitetske i sigurnosne zone i mjesta, organizirane tako da se od posljedica rata zaštite ranjenici i bolesnici, nemoćni, starci, djeca do petnaest godina, trudnice i majke djece do sedam godina

Čim započnu neprijateljstva i za vrijeme njihova trajanja, zainteresirane stranke mogu sklopiti sporazum o uzajamnom priznavanju zona i mjesta što su ustanovljene. U tu svrhu mogu provesti odredbe Predloška sportLZUmrr priloženoga ovoj Konvenciji, uz izmjene koje smW rtyu pc'trebnima.

Sile zaštitnice i Međunarodni odbor Crvenog križa pozivaju se da pruže svoje dobre usluge radi ustanovljavanja i priznavanja tih sanitetskih i sigurnosnih zona i mjesta:

članak 15.

Svaka stranka sukoba može, izravno ili posredovanjem neke neutralne države ili humanitarne organizacije, protivničkoj stranki predložiti ustanovljenje neutraliziranih zona u regijama u kojima se vode borbe, s namjenom da se od ratnih opasnosti sklone, bez ikakva razlikovanja, ove osobe:

- a) ranjeni i bolesni borci i neborci;
- b) građanske osobe koje ne sudjeluju u neprijateljstvima i koje ne obavljaju nikakve poslove vojne prirode dok borave u tim zonama.

Čim se stranke sukoba slože o geografskom položaju, upravljanju, opskrbi i nadzoru glede predložene zone, sastavlja se pismeni sporazum koji stranke sukoba potpisuju. Taj sporazum određuje početak i trajanje neutralizacije te zone.

Članak 16.

Ranjenici i bolesnici, kao i nemoćni i trudnice, bit će predmet posebne zaštite i poštovanja.

Utoliko koliko to vojni razlozi dopuštaju, svaka će stranka sukoba poduzeti mjere poduzete da se pronađu poginuli i ranjenici, da se pruži pomoć brodolomcima i drugim osobama izloženima velikoj opasnosti, te da ih se zaštiti od pljačke i zlostavljanja.

Članak 17.

Stranke sukoba nastojat će sklopiti lokalna utanačenja radi evakuacije ranjenika, bolesnika, nemoćnih, staraca, djece i roditelja iz opsjednute ili opkoljene zone i radi prolaska svećenika svih vjeroispovijedi, sanitetskog osoblja i opreme na putu za tu zonu.

Članak 18.

Civilne bolnice organizirane za pružanje njege ranjenicima, bolesnicima, nemoćnima i roditeljima ne mogu ni u kojoj prilici biti predmet napada, nego će ih stranke sukoba u svako doba poštovati i štiti.

Države koje su stranke sukoba moraju svim civilnim bolnicama izdati ispravu kojom se potvrđuje da jesu civilne bolnice i da se zgrade što iz zauzimaju ne upotrebljavaju ni u koju svrhu koja bi ih, u smislu Članka 19, mogla lišiti zaštite.

Civilne će se bolnice, ako im je to država odobrila, označiti obilježjem predviđenim u Članku 38. Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. kolovoza 1949.

Utoliko koliko to vojni razlozi dopuštaju, stranke sukoba poduzimaju potrebne mjere da bi obilježja raspoznavanja, koja označavaju civilne bolnice, učinila jasno vidljivima neprijateljskim kopnenim, zračnim i pomorskim snagama, kako bi se otklonila mogućnost svakoga agresivnog djelovanja.

Zbog opasnosti kojima bolnice mogu biti izložene, one se nalaze u blizini vojnih ciljeva, preporuča se njihov smještaj što je moguće dalje od tih ciljeva.

Članak 19.

Zaštita na koju imaju pravo civilne bolnice može se ostvariti samo ako se one upotrebe za vršenje, izvan svojih humanitarnih dužnosti, čina štetnih za neprijatelja.

U nosnim slučajevima, određuje razuman rok i pošto je ona ostalo bez učinka.

Ne smatra se činom štetnim za neprijatelja činjenica da se u tim bolnicama liječe ranjeni ili bolesni pripadnici oružanih snaga ili da se tu nalazi osobno naoružanje i streljivo koje im je oduzeto i nije još predano nadležnoj službi.

Članak 20.

Osoblje koje je redovito i isključivo namijenjeno djelovanju ili upravljanju u civilnim bolnicama, uključujući ono čija je dužnost pronalaženje, prikupljanje, prenošenje i njega ranjenih i bolesnih civila, nemoćnih i roditelja, poštovat će se i štititi.

Na okupiranom području i u zonama vojnih operacija to će osoblje biti prepoznatljivo po osobnoj iskaznici koja potvrđuje svojstvo nosioca i sadrži njegovu fotografiju i na kojoj je utisnut suhi otisak odgovorne vlasti te, također, po otisku traci koja je otporna na vlagu i koju, dok je u službi, nosi oko lijeve ruke. Tu traku oko ruke izdaje država i na njoj je obilježje predviđeno u Članku 38. Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. kolovoza 1949.

Svo ostalo osoblje namijenjeno djelovanju ili upravljanju u civilnim bolnicama poštovat će se i štititi i imat će pravo da nosi traku oko ruke dok obavlja takve dužnosti, kako je gore predviđeno i pod uvjetima propisanim u ovom Članku. Osobna će iskaznica naznačiti zadatke koji su mu povjereni.

Ravnateljstvo svake civilne bolnice imat će u svako doba na raspolaganju za nadležne državnim ili okupacijske vlasti ažurirani spisak osoblja.

članak 21.

Konvoji vozila ili bolnički vlakovi na kopnu, ili posebna tome namijenjena plovila na moru, što prevoze ranjenike i bolesne civile, nemoćne i roditelje, poštovat će se i štititi na isti način kao i bolnice predviđene u Članku 18. i bit će, uz odobrenje države, označeni isticanjem obilježja raspoznavanja predviđenog u članku 38. Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. kolovoza 1949.

Članak 22.

Zrakoplovi koji se upotrebljavaju isključivo za prijevoz ranjenih i bolesnih civila, nemoćnih i roditelja ili za prijevoz sanitetskog osoblja i opreme neće se napadati, nego će ih se poštovati dok lete na visinama, u vrijeme i po rutama kako su se sve zainteresirane stranke sukoba međusobno izričito sporazumjele.

Oni se mogu oznažiti obilježjem raspoznavanja predviđenim u Članku 38. Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. kolovoza 1949.

Ako nije drukčije ugovoreno, nadlijetanje neprijateljskog područja ili područja pod neprijateljskom okupacijom je zabranjeno

Ti se zrakoplovi moraju pokoriti svakom nalogu za slijetanje. U slučaju tako naloženog slijetanja, zrakoplov s osobama koje se u njemu nalaze može nastaviti let nakon mogućeg pregleda.

Članak 23

Svaka će visoka stranka ugovornica dopustiti slobodan prolazak svake pošiljke lijekova i sanitetskog materijala te predmeta potrebnih za vjerske obrede, namijenjene jedino

civilnom stanovništvu druge, čak i neprijateljske, stranke ugovornice. Ona će, također, dopustiti slobodan prolazak svake pošiljke preko potrebnih živežnih namirnica, odjeće i sredstava za jačanje namijenjenih djeci do petnaest godina, trudnicama i roditeljama.

Obveza visoke stranke ugovornice da dopusti slobodan prolazak pošiljaka navedenih u prethodnome stavku uvjetovana je uvjerenjem te stranke da nema ozbiljnih razloga za bojazan:

a) da bi pošiljke mogle biti skrenute s puta za odredište;

b) da bi kontrola mogla biti nedjelotvorna ili

c) da bi iz njih neprijatelj mogao izvući korist za svoje vojno djelovanje ili za svoju ekonomiju tako što bi s tim pošiljkama zamijenio robu koju bi inače morao nabaviti ili proizvesti ili što bi oslobodio stvari, proizvode ili usluge koje bi inače bile potrebne za proizvodnju takvih roba.

Sila koja dopušta prolazak pošiljaka navedenih u prvome stavku ovoga Članka može svoje dopuštenje uvjetovati time da se raspodjela korisnicima obavi pod nadzorom sila zaštitnica na mjestu događaja.

Te se pošiljke moraju otpremiti što je brže moguće, a država koja dopušta slobodan prolazak ima pravo da odredi tehničke uvjete pod kojima će se dopustiti.

Članak 24.

Stranke sukoba poduzet će potrebne mjere kako bi se osiguralo da djeca do petnaest godina, koja su zbog rata postala siročad ili su odvojena od svojih obitelji, ne budu prepuštena sama sebi i da se u svakoj prilici olakša njihovo uzdržavanje, obavljanje vjerskih obreda njihove vjeroispovijedi i odgoj odnosno školovanje. Njihov će se odgoj odnosno školovanje, utoliko koliko je to moguće, povjeriti osobama slične kulturne tradicije.

Stranke sukoba olakšat će prihvat te djece u neutralnu zemlju dok traje sukob, uz pristanak sile zaštitnice ako je ima i ako su im pružena jamstva da će se načela izložena u prvome stavku poštovati.

One će, uz to, nastojati da se poduzmu potrebne mjere kako bi se sva djeca do dvanaest godina mogla identificirati nošenjem identifikacijske pločice ili na neki drugi način.

Članak 25.

Svim osobama koje se nalaze na području stranke sukoba ili na području koje je ona okupirala omogućit će se da članovima svojih obitelji, ma gdje se nalazili, šalju vijesti strogo obiteljske prirode i da ih od njih primaju. Ta će se korespondencija otpremati brzo i bez neopravdane odgode.

Ako je, stjecajem okolnosti, razmjena obiteljske korespondencije otežana ili onemogućena, zainteresirane stranke sukoba obratit će se nekom neutralnom posredniku, kao što je Središnja agencija predviđena u Članku 40, da zajedno s njim odluče kako da osiguraju ispunjavanje svojih obveza pod najpovoljnijim uvjetima, osobito u suradnji s nacionalnim društvima Crvenog križa (Crvenog polumjeseca, Crvenog lava i sunca).

Ako stranke sukoba ocijene da je potrebno ograničiti obiteljsku korespondenciju, takvo će se ograničenje svesti na obvezatnu upotrebu obrazaca koji sadrže dvadeset pet slobodno odabranih riječi i na slanje samo jednog od tih obrazaca mjesečno.

Članak 26.

Svaka će stranka sukoba olakšati potrage koje poduzimaju članovi zbog rata raspršenih obitelji kako bi jedni s drugima ponovno stupili u vezu i po mogućnosti se okupili. Ona će osobito podupirati djelovanje organizacija koje se posvećuju tom zadatku, pod uvjetom da imaju njezinu privolu i da se ravnaju prema sigurnosnim mjerama što ih je poduzela.

D I O III.

STATUS ZAŠTIĆENIH OSOBA I POSTUPANJE S NJIMA

ODJELJAK I. ZAJEDNIČKE ODREDBE ZA PODRUČJA

STRANAKA SUKOB I OKUPIRANA PODRUČJA

Članak 27.

Zaštićene osobe imaju u svakoj prilici pravo na poštovanje svoje ličnosti, svoje časti, svojih obiteljskih prava, svojih vjerskih uvjerenja i obreda, svojih navika i svojih običaja. S njima će se u svako doba postupati čovječno i štitit će ih se od svakog čina nasilja ili zastrašivanja, uvreda i javne radoznalosti.

Osobito će se štititi žene od svakog napada na njihovu čast i osobito od silovanja, prisiljavanja na prostituciju ili bilo kojeg oblika povrede čudoređa.

Vodeći računa o odredbama koje se odnose na zdravstveno stanje, na dob i na spol, sa svim će zaštićenim osobama stranka sukoba u čijoj se vlasti nalaze postupati s jednakim obzirima, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja osobito s obzirom na rasu, vjeroispovijed ili političko mišljenje.

Stranke sukoba mogu, međutim, u odnosu na zaštićene osobe poduzeti mjere kontrole ili sigurnosti koje bi bile potrebne zbog rata.

Članak 28.

Nijedna se zaštićena osoba ne smije upotrijebiti za to da svojom nazočnosti zaštiti od vojnih operacija određena mjesta ili određene regije.

Članak 29.

Stranka sukoba u čijoj su vlasti zaštićene osobe odgo vorna je za postupke svojih službenika prema njima, neo visno od bilo kakve individualne odgovornosti koju oni mo gu snositi.

Članak 30.

, Zaštićenim će se osobama pružiti sve olakšice da bi se obratile silama zaštitnicama, Međunarodnom odboru Crvenog križa, nacionalnom odboru Crvenog križa (Crvenog polumjeseca, Crvenog lava i sunca) zemlje u kojoj s nalaze, kao i svakoj organizaciji koja bi im mogla pomoći

Vlasti će tim raznim organizacijama u tu svrhu pružiti sve olakšice u granicama određenima vojnim potrebama sigurnosti.

Sile koje drže zaštićene osobe ili okupacijske sile olakšice će, utoliko koliko je to moguće, osim posjeta delegata si la zaštitnica i Međunarodnog odbora Crvenog križa pred viđenih člankom 143, posjete zaštićenim osobama pre stavnika drugih organizacija, kojih je svrha pružiti dr hovne ili materijalne pomoći tim osobama

Članak 31.

Nad zaštićenim osobama ne smije se vršiti nikakva fizička ili moralna prisila, osobito da bi se od njih ili od trećih dobile informacije.

članak 32.

Visoke stranke ugovornice suglasne su da je svakoj od njih izričito zabranjeno poduzimanje bilo koje mjere takve prirode da prouzrokuje bilo tjelesne patnje ili istrebljenje zaštićenih osoba koje su u njihovoj vlasti. Ta se zabrana ne odnosi samo na ubojstvo, mučenje, tjelesne kazne, sakaćenje i medicinske ili znanstvene pokuse nepotrebne za liječenje zaštićene osobe, nego i na sve druge okrutnosti, bilo da ih čine civilni ili vojni službenici.

Članak 33.

Nijedna zaštićena osoba ne može biti kažnjena za djelo koje nije osobno počinila. Kolektivne kazne, kao i sve mjere zastrašivanja ili terorizma, zabranjene su.

Pljačka je zabranjena..

Zabranjene su represije prema zaštićenim osobama i njihovoj imovini.

članak 34.

Uzimanje talaca je zabranjeno.

ODJELJAK II.

STRANCI NA PODRUČJU STRANKE SUKOBA

Članak 35.

Svaka zaštićena osoba koja želi napustiti područje na početku ili tijekom sukoba ima pravo da to učini ako njezin odlazak nije suprotan nacionalnim interesima države. O njezinoj molbi za napuštanje područja odlučuje se po redovitom postupku, a odluka se donosi što je brže moguće. Osoba kojoj je odlazak odobren može se opskrbiti novcem potrebnim za putovanje i sa sobom ponijeti razumnu količinu stvari i predmeta za osobnu upotrebu.

Osobe kojima je molba za napuštanje područja odbijena imaju pravo da to odbijanje, u najkraćem mogućem roku, ponovno razmotri nadležni sud ili u tu svrhu, od sile koja štiti zaštićene osobe, ustanovljeno upravno tijelo.

Predstavnici sile zaštitnice mogu se, na zahtjev, ako se tome ne protive sigurnosni razlozi ili tome ne prigovore zainteresirane osobe, obavijestiti o razlozima za odbijanje bilo koje molbe za napuštanje područja i, što je moguće, o imenima svih osoba kojima je to učinjeno.

Članak 36.

Odlasci odobreni prema prethodnome Članku obaviti će se u zadovoljavajućim uvjetima što se tiče sigurnosti, higijene, zdravlja i ishrane. Sve troškove s tim u svezi, od mjesta napuštanja područja sile koja štiti zaštićene osobe, snosi zemlja odredišta ili, u slučaju boravka u neutralnoj zemlji, sila čiji se državljani koriste pravom odlaska.

Od tog se izuzimaju posebni sporazumi kakvi se mogu sklopiti između stranaka sukoba o razmjeni i repatrijaciji njihovih državljana koji su pali pod vlast neprijatelja.

Članak 37.

Sa zaštićenim osobama, koje su pritvorene ili izdržavaju kaznu lišenja slobode, dok su zatočene postupat će se čovječno.

čim budu oslobođene, mogu zatražiti da napuste područje, u skladu s prethodnim člancima.

članak 38.

Izuzimajući posebne mjere koje se mogu poduzeti na temelju ove Konvencije, osobito članka 27. i 41, položaj zaštićenih osoba ostaje, u načelu, ureden odredbama koje se odnose na strance u vrijeme mira. Njima se u svakom slučaju priznaju ova prava:

1. mogu primiti pojedinačnu ili kolektivnu pomoć koja bi im se uputila;
2. ako to zahtijeva njihovo zdravstveno stanje, omogućit će im se liječenje i bolnička njega u istoj mjeri kao i državljanima zainteresirane države;
3. mogu obavljati vjerske obrede i primiti duhovnu pomoć svećenika svoje vjeroispovijedi;
4. ako borave u regiji osobito izloženoj ratnim opasnostima, odobrit će im se preseljenje u istoj mjeri kao i državljanima zainteresirane države;

5. djeca, do petnaest godina, trudnice i majke djece do sedam godina uživaju povlašteni postupak u istoj mjeri kao i državljani zainteresirane države.

Članak 39.

Zaštićenim osobama koje su zbog rata ostale bez svoje unosne djelatnosti, omogućit će se da nadu plaćeni posao i one ča u tu svrhu, uz rezervu sigurnosnih obzira i odredaba Članka 40, uživati iste pogodnosti kao i državljani sile na čijem se području nalaze.

Ako stranka sukoba podvrgne zaštićenu osobu mjerama kontrole koje joj onemogućavaju da se sama uzdrži, osobito ako ta osoba iz sigurnosnih razloga ne može naći plaćeni posao pod razumnim uvjetima, ta će stranka sukoba podmirivati njezine potrebe i potrebe osoba koje o njoj ovise.

Zaštićene osobe u svakom slučaju mogu primiti novčanu pomoć od svoje zemlje, od sile zaštitnice ili od dobrotvornih društava spomenutih u članku 30.

Članak 40.

Zaštićene se osobe mogu prisiliti da rade samo u istoj mjeri kao i državljani stranke sukoba na čijem se području nalaze.

Ako su zaštićene osobe neprijateljski državljani, mogu se prisiliti da obavljaju samo poslove koji su uobičajeno nužni da bi se osigurali ishrana, smještaj, odjeća, prijevoz i zdravlje ljudskih bića i koji nisu u izravnoj svezi s vođenjem vojnih operacija.

U slučajevima spomenutima u prethodnim stavcima, zaštićene osobe koje su prisiljene da rade uživati će iste uvjete rada i iste mjere zaštite kao i domaći radnici, osobito što se tiče plaće, dužine radnog vremena, odjeće i opreme, prethodne spremljene naknade za ozljede na radu i profesionalne bolesti.

U slučaju kršenja gore spomenutih odredaba, zaštićenim će se osobama dopustiti da se koriste svojim pravom na pritužbu, u skladu s Člankom 30

Članak 41.

Ako sila u čijoj se vlasti nalaze zaštićene osobe ocjenjuje nedovoljnima ostale mjere kontrole spomenute u ovoj

Konvenciji, najstrože mjere kontrole kojima može pribjeći jesu prisilni boravak ili internacija, u skladu s odredbama članaka 42. i 43.

U primjeni odredaba drugoga stavka članka 39. na slučajeve osoba primoranih da napuste uobičajeno boravište na temelju odluke koja im nameće prisilni boravak na nekome drugom mjestu, sila koja državljane zaštićene osobe ravnati će se što je više moguće prema pravilima o postupanju s interniranim osobama (odjeljak IV, dio III. ove Konvencije).

Članak 42.

Internacija ili upućivanje zaštićenih osoba na prisilni boravak može se narediti samo onda ako je to apsolutno nužno radi sigurnosti sile u čijoj se vlasti te osobe nalaze.

Ako neka osoba, posredovanjem predstavnika sile zaštitnice, dobrovoljno za.traži internaciju i ako njezin položaj uvjetuje potrebu za takvim korakom, internirat će je sila u čijoj se vlasti nalazi.

Članak 43.

Svaka zaštićena osoba koja bude internirana ili upućena na prisilni boravak ima pravo da tu odluku, u najkraćem mogućem roku, ponovno razmotri nadležni sud ili u tu svrhu, od sile koja drži zaštićene osobe, ustanovljeno upravno tijelo. Ako je internacija ili upućivanje na prisilni boravak potvrđeno, sud ili upravno tijelo povremeno će, a najmanje dva puta godišnje, preispitati slučaj te osobe kako bi mogao izmijeniti prvobitnu odluku u njezin prilog, ako to okolnosti dopuštaju.

Ako se zainteresirane zaštićene osobe tome ne protive, sila koja ih drži obavijestit će, što je brie moguće, silu zaštitnicu o imenima zaštićenih osoba koje su internirane ili upućene na prisilni boravak i uimenima onih koje su oslobođene od internacije ili od prisilnog boravka. Uz istu rezervu, odluke sudova ili tijela navedenih u prvome stavku ovoga čla,nka također će se, što je brie moguće, priopćiti sili zaštitnici.

Članak 44.

U poduzimanju mjera kontrole predviđenih ovom Konvencijom, sila koja drži zaštićene osobe neće s izbjeglicama koje de facto ne uživaju zaštitu nijedne vlade postupati kao sa strancima koji su državljanjani neprijateljske dri.ave isključivo zbog njihove de iure pripadnosti neprijateljskoj državi.

Članak 45.

Zaštićene se osobe ne mogu premješati u silu koja nije stranka Konvencije.

Ta odredba nipošto ne prijeći repatrijaciju zaštićenih osoba ili njihov povratak u zemlju prebivališta nakon prestanl~a neprijateljstava.

Sila koja drži zaštićene osobe moie ih premjestiti u silu koja je stranka Konvencije tek nakon što se sila koja drii zaštićene ošobe uvjeri da je ta sila voljna i u stanju primjenjivati Konvenciju. Pošto su zaštićene osobe tako premještene, odgovornost za primjenu Konvencija pada na silu koja ih je primila za vrijeme dok su joj povjerene. Ako, međutim, ta sila ne bi primjenjivala odredbe Konvencije o bilo kojem važnom pitanju, sila koja je premjestila zastićene osobe mora, nakon notifikacije sile zaštitnice, poduzeti djelotvorne mjere da se stanje popravi ili zahtijevati da joj se zaštićene osobe vrate. Tom se zahtjevu mora udovoljiti

I

Zaštićena se osoba ni u kojem slučaju ne može premjestiti u zemlju gdje bi strahovala od progona zbog svojili političkih ili vjerskih uvjerenja.

Odredbe ovoga članka ne priječe izručenje, na temelju ugovora o izručenju sklopljenih prije početka neprijateljstava, zaštićenih osoba optuženih za, kaznena djela prema općem prav.

Članak 46.

Utoliko koliko nisu prethodno povučene, mjere ograničenja u odnosu na zaštićene osobe ukinut će se što je brie moguće nakon prestanka neprijateljstava.

Mjere ograničenja poduzete u odnosu na njihovu imovinu ukinut će se što je brže moguće, u skladu sa zakonodavstvom sile koja drii zaštićene osobe.

ODJELJAK III.

OKUPIRANA PODRUČJA

članak 47.

Zaštićene osobe koje se nalaze na okupiranom području neće se nipošto i nikako lišiti pogodnosti ove Konvencije bilo uvođenjem ma kakve promjene, kao posljedice okupacije, u institucije ili u vlast dotičnoga okupiranog područja, bilo nekim sporazumom sklopljenim između vlasti okupiranog područja i okupacijske sile, bilo zbog pripojenja čitavoga ili dijela okupiranog područja što ga je izvršila potonja.

članak 48.

Zaštićene osobe koje nisu dri.avljani sile čije je područje okupirano mogu se koristiti pravom da napuste područje pod uvjPtima predviđenima u članku 35, a odluke o tome donose se sukladno postupku što ga okupacijska sila utvrđuje u skladu sa spomenutim člankom.

članak 49.

Masovni ili pojedinačni prisilni premještaji, kao i deportacije zaštićenih osoba s okupiranog ppdručja na područje okupacijske sile ili na okupirano ili neokupirano područje bilo koje druge drža,ve, zabranjeni su, bez obzira na razloge.

Okupacijska sila može, međutim, pristupiti potpunoj ili djelomičnoj evakuaciji određene okupirane regije ako to: zahtijevaju sigurnost stanovništva ili imperativni vojni razlozi. Evakuacije ne mogu imati za posljedicu raseljavanje zaštićenih osoba izvan okupiranog područja, osim ako je to neizbježno zbog stvarnih razloga. Tako evakuirano stanovništvo vratit će se u svoje domove čim prestanu neprija-: teljstva na tom prostoru.

Poduzimajući takva premještanja ili evakuiranja, okupacijska će se sila, u najvećoj mogućoj mjeri, pobrinuti da se zaštićenim osobama osigura odgovarajući smještaj, da se presele u zadovoljavajućim uvjetima što se tiče zdravlja, higijene, sigurnosti i ishrane te da Članovi iste obitelji ne budu odvojeni jedni od drugih.

Sila zaštitnica obavijestit će se o premještajima i evakuacijama čim do njih dode.

Okupacijska sila ne može zaštićene osobe zadriati u nekoj regiji koja je osobito izložena ratnim opasnostima ako to ne zahtijevaju sigurnost stanovništva ili imperativni vojni razlozi.

Okupacijska sila ne može deportirati ili premjestiti dio vlastitoga civilnog stanovništva na područje koje je okupirala.

Članak 5o.

Okupacijska će sila, u sura.dnji s državnim i mjesnim vlastima, olakšati uspješno djelovanje ustanova namijenjenih njezi f odgoju odnosno školovanju djece.

Ona će poduzeti sve potrebne mjere da bi se olakšala identifikacija djece i registracija njihovih roditelja. Ona ni u kojem slučaju ne može izmijeniti njihov osobni status, niti ih uključiti u jedinice ili organizacije koje su joj potčinjene.

Ako su mjesne ustanove za to neprikladne, okupacijska sila mora poduzeti mjere za uzdržavanje i odgoj odnosno školovanje djece koja su postala siročad ili su odvojena od svojih obitelji i za koju se ne može pobrinuti neki bliski rodak ili prijatelj, s tim da to po mogućnosti čini osoba njihova državljanstva, jezika i vjere.

Dužnost je posebnog odjela ureda osnovanoga na temelju odredaba članka 136. poduzimanje svih potrebnih mjera za identifikaciju djece čiji je identitet sporan. Dostupni podaci o njihovim roditeljima ili drugim bliskim rođacima uvijek se pohranjuju.

Okupacijska sila ne smije sprečavati primjenu povlaštenih mjera, usvojenih prije okupacije, u prilog djeci do petnaest godina, trudnicama i majkama djece do sedam godina, što se tiče hrane, medicinske njege i zaštite od posljedica rata.

članak 51.

Okupacijska sila ne može prisiliti zaštićene osobe da služe u njezinim oružanim ili pomoćnim snagama. Zabranjen je svaki pritisak ili propaganda u svrhu dobrovoljnog uvođenja.

Ona ne može zaštićene osobe prisiliti da rade ako nisu navršile osamnaest godina, a tada samo na poslovima koji su nužni za potrebe okupacijske vojske ili za službe od javnog interesa, ishranu, smještaj, odijevanje, prijevoz ili zdravlje stanovništva okupirane zemlje. Zaštićene se osobe ne mogu prisiliti ni na koji posao koji bi ih obvezao da sudjeluju u vojnim operacijama. Okupacijska sila ne može primorati zaštićene osobe da upotrebom sile osiguravaju postrojenja gdje su na prisilnom radu.

Rad se obavlja samo unutar okupiranog područja na kojem se nalaze osobe čije su usluge rekvirirane. Svaka se takva osoba, utoliko koliko je to moguće, zadržava na svojem redovitom radnom mjestu. Radnicima će se plaćati pravična naknada, a posao će biti razmjeran njihovim fizičkim i intelektualnim sposobnostima. Na zaštićene osobe podvrgnute radu na koji se odnosi ovaj Članak primjenjuje se važeće zakonodavstvo okupirane zemlje o uvjetima rada i mjerama zaštite, osobito što se tiče plaće, trajanja radnog vremena, opreme, naknade za, ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Rekvizicija radne snage nipošto ne smije dovesti do mobilizacije radnika u neku vojnu ili poluvojnu organizaciju.

članak 52.

Nijedan ugovor, sporazum ili propis ne može dirati u pravo svakog radnika, dobrovoljca ili ne, ma gdje se nalazio, da se obrati predstavnicima sile zaštitnice kako bi tražio njezinu intervenciju.

Zabranjene su sve mjere kojih je svrha izazivanje nezaposlenosti ili ograničavanje mogućnosti zapošljavanja rad

nika iz okupirane zemlje kako bi ih se navelo da rade za okupacijsku silu.

Članak 53.

Okupacijskoj je sili zabranjeno uništavati pokretnu i nepokretnu im'đvinu koja, pojedinačno ili kolektivno, pripada pojedincima, državi ili javnim tijelima, društvenim organizacijama ili zadrugama, osim ako takvo uništavanje postane apsolutno potrebno radi vojnih operacija.

članak 54.

Okupacijskoj je sili zabranjeno mijenjati status čelnika ili sudaca na okupiranom području ili prema njima primjenjivati sankcije ili bilo kakve prisilne ili diskriminacijske mjere zato što bi se zbog savjesti suzdržali od obavljanja svojih funkcija.

Potonja zabrana ne priječi primjenu drugoga stavka članka 51. Ona ne dira u pravo okupacijske sile da s njihovog položaja udalji nosioce javnih funkcija.

Članak 55.

Dužnost je okupacijske sile da u najvećoj mogućoj mjeri, sredstvima kojima raspolaže, osigura stanovništvu opskrbu živežnim namirnicama i lijekovima; ona osobito mora uvesti živežne namirnice, sanitetski materijal i svu drugu potrebnu robu kad zalihe okupiranog područja budu nedostatne.

Okupacijska sila može rekvirirati živežne namirnice, robu ili lijekove koji se nalaze na okupiranom području samo za okupacijske snage i upravu, i to samo nakon što su u obzir uzete potrebe civilnog stanovništva. Uz rezervu odredaba drugih međunarodnih konvencija, okupacijska sila mora poduzeti potrebne mjere da se za svaku rekviziciju plati pravična naknada.

Sila zaštitnica može u svako doba slobodno provjeravati opskrbu i živežnim namirnicama na okupiranim područjima, osim tamo gdje su privremena ograničenja nametnuta imperativnim vojnim potrebama.

Članak 56.

Dužnost je okupacijske sile da u najvećoj mogućoj mjeri, sredstvima kojima raspolaže, u suradnji s državnim i mjesnim vlastima, osigura i održava zdravstvene i bolničke ustanove i slui.be, javno zdravstvo i higijenu na okupiranim područjima, s osobitim obzirom na usvajanje i primjenu potrebnih profilaktičkih i preventivnih mjera za suzbijanje širenja zaraznih bolesti i epidemija. Zdravstvenom osoblju svih kategorija dopustit će se da obavlja svoje dužnosti.

Ako se na okupiranom području ustanovljuju nove bolnice i ako nadležni organi okupirane države tu više ne djeluju, okupacijske će vlasti, ako je potrebno, priznati te bolnice kako je to predviđeno u članku 18. U sličnim okolnostima okupacijske vlasti, također, moraju priznati bolničko osoblje i vozila za prijevoz, na temelju odredaba članka 20. i 21.

Prilikom usvajanja i provedbe zdravstvenih i higijenskih mjera, okupacijska će sila voditi računa o moralnim i etičkim zahtjevima stanovništva okupiranog područja.

Članak 57.

Okupacijska sila može rekvirirati civilne bolnice, da bi se u njima njegovali ranjeni i bolesni pripadnici oružanih snaga, samo privremeno i u slučajevima hitne potrebe te pod uvjetom da su pravodobno poduzete odgovarajuće mjere kojima se osiguravaju njega i liječenje pacijenata i potrebe civilnog stanovništva za bolničkim smještajem.

Materijal i spremišta civilnih bolnica ne mogu se rekvirirati dok su potrebni za zadovoljavanje potreba civilnog stanovništva.

članak 58.

Okupacijska će sila dopustiti svećenicima pružanje duhovne pomoći svojim vjernicima. . Ona će, također, prihvatiti pošiljke knjiga i predmeta

za vjerske potrebe i olakšati njihovu raspodjelu na okupiranom području.

članak 59.

Ako je čitavo stanovništvo, ili jedan njegov dio, okupiranog područja nedostavno opskrbljeno, okupacijska će sila prihvatiti akcije pomoći poduzete u prilog tom stanovništvu i olakšat će ih svim sredstvima kojima raspolaže.

Te akcije, koje mogu poduzimati bilo dr.ave ili nepristrane humanitarne organizacije, kao što je Međunarodni odbor Crvenog križa, sastojat će se osobito od pošiljaka živežnih namirnica, lijekova i odjeće.

Sve stranke ugovornice-inoraju tim pošiljkama dopustiti slobodan prolazak i osigurati im zaštitu.

Sila koja dopušta slobodan prolazak pošiljaka na putu za područje okupirano od protivničke stranke sukoba ima, međutim, pravo da pregleda pošiljke, da uredi njihov prolazak u određeno vrijeme i određenim putem i da je sila zaštitnica na zadovoljavajući način uvjeri da će se te pošiljke upotrijebiti za stanovništvo kojemu su potrebne, a ne u korist okupacijske sile.

Članak 60.

Pošiljke pomoći ni u čemu ne oslobadaju okupacijsku silu odgovornosti na temelju Članka 55, 56. i 59. Ona nikako ne može promijeniti namjenu pošiljaka pomoći, osim u slučajevima hitne potrebe, u interesu stanovništva okupiranog područja i uz pristanak sile zaštitnice.

članak 61.

Pošiljke pomoći spomenute u prethodnim Člancima raspodjeljuju se u suradnji sa silom zaštitnicom i pod njezinim nadzorom. Ta se dužnost, sporazumom između okupacijske sile i sile zaštitnice, također može prenijeti na neku neutralnu državu, na Međunarodni odbor Crvenog križa ili na bilo koju drugu nepristranu humanitarnu organizaciju.

Takve su pošiljke na okupiranom području oslobođene svih pristojbi, poreza ili taksa, osim ako je to potrebno u in” teresu ekonomije tog područja.

Sve će stranke ugovornice nastojati dopustiti besplatan provoz i prijevoz tih pošiljaka na putu za okupirana područja.

Članak 62.

Osim ako postoje imperativni sigurnosni razlozi, zaštićene osobe koje se nalaze na okupiranom području mogu primiti pojedinačne pošiljke pomoći koje su im upućene.

Članak 63.

Osim ako postoje privremene i iznimne mjere nametnute hitnim sigurnosnim razlozima okupacijske sile.

a) priznata nacionalna društva Crvenog križa (Crvenog polumjeseca, Crvenog lava i sunca) mogu nastaviti svoje aktivnosti u skladu s načelima Crvenog križa što su

ih definirale Međunarodne konferencije Crvenog križa. Druga društva za, pružanje pomoći moraju moći nastaviti svoje humanitarne aktivnosti pod sličnim uvjetima;

b) okupacijska sila ne može zahtijevati nikakve promjene što se tiče osoblja i ustrojstva tih društava koje bi mogle štetiti gore spomenutim aktivnostima.

Ista se načela primjenjuju na aktivnosti i na osoblje posebnih organizacija nevojnog karaktera, koje već postoje ili koje će se ustanoviti radi osiguranja životnih uvjeta civilnog stanovništva održavanjem bitnih službi komunalnih usluga, raspodjele pomoći i organiziranjem spašavanja.

Članak 64.

Kazneno zakonodavstvo okupiranog područja ostaje na snazi, uz iznimku da ga okupacijska sila može ukinuti ili suspendirati ako je to zakonodavstvo prijetnja sigurnosti te sile ili ako priječi primjenu ove Konvencije. Uzimajući u obzir potonju rezervu i potrebu da se osigura djelotvornost pravosuđa, sudovi na okupiranom području nastavit će djelovati glede svih djela predviđenim tim zakonodavstvom.

Okupacijska sila, međutim, može stanovništvo okupiranog područja podvrgnuti odredbama koje su prijeko potrebne da bi mogla udovoljavati svojim obvezama iz ove Konvencije i osigurati redovitu upravu područja te sigurnost okupacijske sile, bilo pripadnika i imovine oružanih snaga ili okupacijske uprave, bilo ustanova i komunikacija kojima se koristi.

Članak 65.

Kaznenopravne odredbe koje donosi okupacijska sila ne stupaju na snagu dok ne budu objavljene i dok s njima ne bude upoznato stanovništvo na vlastitom jeziku. One ne mogu imati retroaktivni učinak.

Članak 66.

U slučaju povrede kaznenopravnih odredaba koje je donijela na temelju drugoga stavka članka 64, okupacijska sila može optužene osobe predati svojim nepolitičkim i propisno ustanovljenim vojnim sudovima, pod uvjetom da ti sudovi zasjedaju u okupiranoj zemlji. Prizivni će sudovi po mogućnosti zasjedati u okupiranoj zemlji.

članak 67.

Sudovi će primjenjivati samo one pravne odredbe koje su bile primjenjive prije nego što je djelo počinjeno i koje su u skladu s općim pravnim načelima, osobito s načelom da kazna treba da bude razmjerna djelu. Oni moraju uzeti u obzir činjenicu da optuženik nije državljanin okupacijske sile.

članak 68.

Zaštićena osoba koja poćini djelo s jedinom namjerom da šteti okupacijskoj sili, a da to djelo nije napad na život ili tjelesni integritet pripadnika okupacijskih snaga ili uprave, da ne znaći ozbiljnu kolektivnu opasnost, niti da se njime nanosi velika šteta na imovini okupacijskih snaga ili uprave ili na postrojenjima koja upotrebljavaju, podliježe kazni internacije ili obićnog zatvora, pod uvjetom da ta internacija ili taj zatvor bude razmjeran poćinjenom djelu. Uz to, internacija i zatvor jedine su mjere lišenja slobode koje se za takva djela mogu izreći zaštićenim osobama. Sudovi predvićeni y Ālanku 66. ove Konvencije mogu slobodno kaznu zatvora pretvoriti u internaciju u jednakom trajanju.

Kaznenopravne odredbe koje donosi okupacijska sila u skladu s Ālancima 84. i 85. mogu za zaštićene osobe predvidjeti smrtnu kaznu samo u slućajevima kad su okrivljene za špijunažu, za tešku sabotažu na vojnim postrojenjima okupacijske sile ili za djela s umišljajem koja su prouzročila smrt jedne ili više osoba i pod uvjetom da zakonodavstvo

okupiranog podrućja koje je bilo na snazi na poćetku okupacije predvida smrtnu kaznu u tim slućajevima.

Smrtna se kazna zaštićenoj osobi može izreći sa,mo ako je pozornost suda bila osobito skrenuta na Āinjenicu da optuženik, s obzirom na to da nije drŹavljanin okupacijske sile, nije prema njoj vezan nikakvom obvezom vjernosti.

Ni u kojem se slućaju smrtna kazna ne moie izreći zaštićenoj osobi koja je u trenutku kad je poćinila djelo bila miada od osamnaest godina.

Ālanak 69.

U svim slućajevima trajanje pritvora odbija se od trajanja kazne zatvora na koju bi zaštićena osoba bila osuđena.

Ālanak 70.

Okupacijska sila ne može uhititi, goniti ili osuđiti zaštićene osobe za djela koja su poćinile ili za, mišljenja koja su izrazile prije okupacije ili za vtijeme njezina privremena prekida, uz iznimku povreda ratnih zakona i obićaja.

Dria.vljani okupacijske sile koji su se prije poćetka sukoba sklonili na okupirano podrućje mogu se uhititi, goniti, osuđiti ili deportirati izvan okupiranog podrućja samo za djela poćinjena nakon poćetka neprijateljstava ili za kaznena djela prema općem pravu poćinjena prije neprijateljstava, a koja bi prema pravu drŹave Āije je podrućje okupirano opravdavala izrućenje u vrijeme mira.

Ālanak 71.

NadleŹni sudovi okupacijske sile ne mogu izreći nijednu presudu kojoj nije prethodilo redovito sudenje.

Svaka se optuiena osoba koju goni okupacijska sila odmah pismeno obavještava, na jeziku koji razumije, o pojedinostima optuŹbi kojima se tereti i izvodi se pred sud Źto je brie moguće. Silu zaštitnicu obavještava se o svakom progonu koji je okupacijska sila poduzela protiv zaštićenih osoba za djela za koja bi se mogla izreći smrtna kazna ili kazna zatvora od dvije ili više godina; u svako doba mora joj se omogućiti da prima informacije o tijeku postupka. Uz

to, sila zaštitnica ima pravo, na vlastiti zahtjev, dobiti sve podatke o tom i drugim progonima što ih je okupacijska sila poduzela protiv zaštićenih osoba.

Notifikacija sili zaštitnici, kakva je predviđena u drugome stavku ovoga Članka, mora se izvršiti odmah i svakako mora sili zaštitnici stići prije prvog ročišta. Ako na početku rasprave nije podnesen dokaz da su u potpunosti poštovane odredbe ovoga Članka, rasprava se ne može održati. Notifikacija mora osobito sadržavati ove podatke:

- a) identitet optuženika;
- b) mjesto boravka ili zatočenja;
- c) opis djela ili djela za koja se optužuje (uz navedenje kaznenopopravnih odredaba na kojima se to temelji);
- d) naznaku suda koji se suditi u toj stvari;
- e) mjesto i datum prvog ročišta.

članak 72.

Svaka optužena osoba ima pravo podnijeti dokaze po-; trebne za svoju obranu i, osobito, pozvati se na svjedoke. Ona ima pravo na pomoć kvalificiranog branitelja, koji je može slobodno posjećivati i koji uživa olakšice potrebne za pripremanje obrane.

Ako optuženik nije izabrao branitelja, pribavit će mu ga sila zaštitnica,. Ako optužena osoba mora odgovarati za neku tešku optužbu, a nema sile zaštitnice, okupacijska joj sila, uz njezin pristanak, mora pribaviti branitelja.

Svaka će se optužena osoba, ako se toga svojevrijedno ne odrekne, koristiti uslugama prevoditelja i u istrazi i na raspravi. U svakom trenutku može tražiti izuzeće prevoditelja i zahtijevati njegovu zamjenu.

članak 73.

Svaka se osuđena osoba ima pravo koristiti pravom na priziv predviđenim zakonodavstvom koje sud primjenjuje. Ona će biti potpuno obaviještena o svojim pravima na podnošenje priziva, kao i o postojećim rokovima za ostvarivanje tih prava:

Kazneni postupak predviđen u ovom odjeljku analogno se primjenjuje na priziv. Ako zakonodavstvo koje sud primjenjuje ne predviđa mogućnost podnošenja priziva, osuđena osoba ima pravo podnošenja priziva na presudu i na kaznu nadležnoj vlasti okupacijske sile.

članak 74.

Predstavnici sile zaštitnice imaju prisustvovati raspravi pred sudom koji sudi zaštićenoj osobi, osim ako se, iznimno, rasprava vodi uz isključenje javnosti u interesu sigurnosti okupacijske sile, koja će to notificirati sili zaštitnici. Notifikacija koja sadrži naznaku mjesta i datuma početka rasprave mora se poslati sili zaštitnici.

O svakoj presudi kojom se izriče smrtna kazna ili kazna zatvora od dvije ili više godina, s naznakom njezina temelja, obavijestit će se sila zaštitnica što je brže moguće. Ta će se notifikacija pozivati na onu izvršenu u skladu s člankom 71. i, ako je presudom izrečena

kazna lišenja slobode, sadržavat će naznaku mjesta gdje će se izdržavati. Ostale presude unose se u sudske zapisnike i predstavnici sile zaštitnice mogu ih pregledavati. U slučaju izricanja smrtne kazne ili kazne lišenja slobode od dvije ili više godina, rok za podnošenje priziva počinje teći tek od trenutka kad sila zaštitnica primi notifikaciju o presudi.

Članak 75.

Ni u kojem slučaju na smrt osudene osobe neće se lišiti prava da traže pomilovanje.

Nijedna se smrtna kazna neće izvršiti prije isteka roka ~ od najmanje šest mjeseci, računajući od trenutka kad sila zaštitnica primi notifikaciju o konačnoj presudi kojom se ta smrtna kazna potvrđuje ili odluku o odbijanju tog pomilovanja.

Taj se rok od šest mjeseci može skratiti u točno određenim slučajevima zbog teških i kritičnih okolnosti u kojima je sigurnost okupacijske sile ili njezinih oružanih snaga izložena organiziranoj prijetnji, uvijek pod uvjetom da je sila zaštitnici takvo skraćenje notificirano i da joj je dato razumno vrijeme i mogućnost da nadležnim okupacijskim vlastima uputi predstavke u svezi s tim smrtnim kaznama.

članak 76.

Optužene zaštićene osobe bit će zatočene u okupiranju zemlji, a ako budu osudene, u njoj će izdržavati kaznu. Ako je to moguće, bit će odvojene od ostalih zatvorenika i imat će uvjete što se tiče ishrane i higijene koji su dostatni da ih odrie u dobru zdravlju i koji barem odgovaraju onima koji postoje u kaznenim ustanovama okupirane zemlje.

One će imati medicinsku njegu kakvu zahtijeva njihovo zdravstveno stanje.

One će, također, imati pravo primiti duhovnu pomoć kakvu bi mogle zahtijevati.

Žene će se smjestiti u odvojene prostorije i nalazit će se pod neposrednim nadzorom žena.

Vodit će se računa o posebnom postupku prema maloljetnicima.

Zaštićene osobe koje su zatočene imaju pravo primiti posjete delegata sile zaštitnice i Međunarodnog odbora Crvenog križa, u skladu s odredbama članka 143.

Uz to, imaju pravo primiti barem jedan paket pomoći mjesečno.

Članak 77.

Kad prestane okupacija, zaštićene osobe, optužene ili osudene od sudova na okupiranom području, predat će se, s odnosnim spisima, vlastima oslobođenog područja.

članak 78.

Ako, zbog imperativnih sigurnosnih razloga, okupacijska sila ocijeni potrebnim poduzeti sigurnosne mjere u odnosu na zaštićene osobe, najviše što može jest podvrgnuti ih prisilnom boravku ili internaciji.

Odluka o prisilnom boravku ili o internaciji donosi se sukladno redovitom postupku što ga okupacijska sila propisuje u skladu s odredbama ove Konvencije. Taj postupak mora predvidjeti pravo priziva zainteresiranih stranaka. O tim se prizivima odlučuje u najkraćem

mogućem roku. Ako odluke ostanu na snazi, bit će predmet povremenoga, ako je moguće polugodišnjeg, preispitivanja od nadležnog tijela koje je ustanovila spomenuta sila.

Zaštićene osobe podvrgnute prisilnom boravku i tako primorane da napuste svoje domove u potpunosti će uživati pogodnosti odredaba Članka 39. ove Konvencije.

ODJELJAK IV.

PRAVILA O POSTUPANJU S INTERNIRCIMA

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Članak 79.

Stranke sukoba mogu internirati zaštićene osobe samo u skladu s odredbama Članka 41, 42, 43, 68. i 78.

Članak 80.

Internirci zadržavaju svoju punu pravnu osobnost i vršit će prava koja iz toga proizlaze u mjeri u kojoj je to kompatibilno s njihovim statusom.

Članak 81.

Stranke sukoba koje u internaciji drže zaštićene osobe moraju osigurati njihovo besplatno održavanje i pružiti im, također, medicinsku njegu koju zahtijeva njihovo zdravstveno stanje.

Ništa se radi naplate tih troškova neće odbijati od doplataka, plaća ili potraživanja interniraca.

Sila koja drži internirce mora osigurati uzdaavanjs osoba koje o njima ovise ako one za to nemaju dovoljno sredstava ili su nesposobne da same zaraduju za život.

članak 82.

Sila koja drži internirce okupit će ih, utoliko koliko je to moguće, prema njihovu državljanstvu, jeziku i običajima. Internirci koji su državljanji iste zemlje neće se razdvojiti samo zbog toga što govore različite jezike.

Za čitavo vrijeme internacije članovi iste obitelji, a osobito roditelji i njihova djeca, bit će zajedno u istom mjestu internacije, osim kad bi zbog potreba zapošljavanja, zdravstvenih razloga ili primjene odredaba glave IX. ovog odjeljka razdvajanje bilo nužno. Internirci mogu zahtijevati da se njihova djeca koja su ostala na slobodi bez roditeljskog nadzora interniraju s njima.

Internirani članovi iste obitelji bit će, u najvećoj mogućoj mjeri, zajedno u istim prostorijama i smješteni odvojeno od ostalih interniraca; moraju im se, također, pružiti potrebne olakšice da bi mogli voditi obiteljski život.

GLAVA II. MJESTO INTERNACIJE

Članak 83.

Sila koja drži internirce ne smije odrediti mjesta internacije u regijama koje su osobito izložene ratnim opasnostima.

Sila koja drži internirce dat će, posredovanjem sila zaštitnica, neprijateljskim silama sve korisne podatke o geografskom položaju mjesta internacije.

Kad god obziri vojne prirode to dopuste, logori za internaciju označit će se slovima IC, tako postavljenima da se danju jasno vide iz zraka; zainteresirane sile se, međutim, mogu sporazumjeti i o drukčijem načinu označavanja. Nijedno drugo mjesto osim logora za internaciju ne može se na taj način označiti.

članak 84.

Internirci moraju biti smješteni i njima se mora upravljati odvojeno od ratnih zarobljenika i osoba lišenih slobode iz bilo kojega drugog razloga.

članak 85.

Sila koja drži internirce dužna je poduzeti sve potrebne i moguće mjere kako bi zaštićene osobe već od početka svoje internacije bile smještene u zgradama ili nastambama koje su potpuno higijenske i zdrave i osiguravaju djelotvornu zaštitu od klimatskih nepogoda i posljedica rata. Ni u kojem slučaju stalna mjesta internacije neće se nalaziti u nezdravim regijama ili u regijama gdje je podneblje štetno za internirce. Kad god bi bile privremeno internirane u nekoj nezdravoj regiji ili u regiji gdje je podneblje štetno za zdravlje, zaštićene se osobe moraju premjestiti u najprikladnije mjesto internacije čim to okolnosti dopuste.

Prostorije moraju biti potpuno zaštićene od vlage, dostatno zagrijane i osvijetljene, osobito između sumraka i vremena kad se gasi svjetlost. Spavaonice moraju biti dovoljno prostrane i dobro prozračene, a internirci će raspolagati prikladnom posteljinom i dostatnim brojem pokrivača, vodeći računa o podneblju i dobi, spolu i zdravstvenom stanju interniraca.

Internircima će, danju i noću, stajati i na raspolaganju higijenski sanitarni uređaji i oni će se održavati u stalnom stanju čistoće. Osigurat će im se dostatna količina vode i sapuna za održavanje svakodnevne tjelesne čistoće i zadržavanje rublja; za to će im se osigurati potrebni uređaji i olakšice. Uz to, stajat će im na raspolaganju tuševi ili kupaonice. Odvojit će se vrijeme potrebno za pranje i čišćenje.

Kad god bude potrebno, kao iznimna i privremena mjera, smjestiti internirane žene koje nisu članovi neke obitelji u isto mjesto internacije s muškarcima, obvezatno će im se osigurati odvojene spavaonice i sanitarni uređaji.

Članak 86.

Sila koja drži internirce stavit će im, bez obzira na njihovu vjeroispovijed, na raspolaganje prikladne prostorije za obavljanje vjerskih obreda.

Članak 87.

Ako internircima ne stoje na raspolaganju drugi slični objekti, u svim će mjestima internacije biti otvorene kantine, kako bi im se omogućilo da nabavljaju, po cijenama koje ni u kojem slučaju ne smiju premašiti cijene na mjesnom tržištu, živežne namirnice i predmete redovite upotrebe, uključujući sapun i duhan, koji su takve prirode da pridonose njihovom osobnom blagostanju i udobnosti.

Dobit od kantina uplaćivat će se u korist posebnog fonda za pomoć koji će se ustanoviti u svakom mjestu internacije i kojim će se upravljati u korist interniraca tog mjesta internacije.

Odbor interniraca, predviđen u Članku 102, ima pravo uvida u upravljanje kantinama i tim fondovima.

Prilikom raspuštanja nekog mjesta internacije, aktiva fonda za pomoć prenijet će se na fondove za pomoć nekoga drugog mjesta internacije interniraca istog državljanstva ili, ako takvo mjesto ne postoji, na neki središnji fond za pomoć kojim će se upravljati u korist svih interniraca koji ostaju u vlasti sile koja drži internirce. U slučaju općeg oslobodenja, ta aktiva ostaje sili koja drži internirce, osim ako se među zainteresiranim silama sklopi drukčiji sporazum.

Članak 88.

U svim mjestima internacije koja su izložena bombardiranju iz zraka i drugim ratnim opasnostima uredit će se dostatan broj odgovarajućih skloništa kako bi se osigurala potrebna zaštita. U slučaju uzbune, internirci mogu, izuzimajući one među njima koji sudjeluju u zaštiti svojih nastambi od tih opasnosti, otići u skloništa što je brže moguće. Svaka druga zaštitna mjera koja bude poduzeta u korist stanovništva, primijenjuje se i na njih.

Protiv opasnosti od požara moraju se u mjestima internacije poduzeti sve potrebne mjere opreza.

GLAVA III. ISHRANA I ODIJEVANJE

Članak 89.

Svakodnevni obrok interniraca bit će po količini, kakvoći i raznovrsnosti dostatan da bi se održali u dobrom zdravlju i spriječila neishranjenost, vodit će se također računa o načinu ishrane na koji su internirci navikli.

Internircima će se, osim toga, pružiti mogućnost da sami pripremaju dodatke ishrani kojima budu raspolagali. Osigurat će im se pitka voda u dostatnoj količini. Do

postat će se upotreba duhana.

Internirci koji rade dobit će dodatak u hrani razmjernan poslu što ga obavljaju.

Trudnice i roditelje te djeca do petnaest godina dobit će dodatke u hrani razmjerno svojim fiziološkim potrebama:

Članak 90.

U trenutku uhićenja internircima će se pružiti sve olakšice da bi se opskrbili odjećom, obućom i rubljem za presvlačenje te, kasnije, da si pribave dodatne količine ako to bude potrebno. Ako internirci nemaju dostatno odjeće s obzirom na podneblje i ako je ne mogu pribaviti, sila koja ih drži dat će im je besplatno.

Odjeća koju internircima daje sila koja ih drži i vanjske oznake koje bi na nju mogla staviti ne smiju biti nečasne prirode niti izvirgavati internirce ruglu.

Radnici moraju dobiti radno odijelo, uključujući zaštitnu odjeću, gdje god priroda posla to bude zahtijevala.

GLAVA IV

HIGIJENA I MEDICINSKA NJEGA

Članak 91.

Svako će mjesto internacije imati prikladnu ambulantu, pod upravom kvalificiranog liječnika, gdje će internirci dobivati njegu koja im zatreba, kao i odgovarajući način ishrane. Za bolesnike oboljele od zaraznih ili mentalnih bolesti predviđet će se prostorije za izolaciju.

Rodilje i internirci oboljeli od neke teške bolesti ili čije stanje zahtijeva posebno liječenje, kiruršku intervenciju ili primanje u bolnicu, moraju se primiti u svaku ustanovu pozvanu da ih liječi i dobit će njegu koja ne smije biti slabija od one koja se pruža ostalom stanovništvu.

Internirce će poglavito njegovati sanitetsko osoblje nji hova državljanstva.

Internirci se ne mogu sprečavati da izidu pred sanitetske vlasti radi pregleda. Sanitetske vlasti sile koja drži internirce izdaju svakom liječenom internircu, na njegov zahtjev, sluibenu potvrdu s naznakom prirode njegovih rana ili bolesti, trajanja liječenja i pružene njege. Prijepis te potvrde šalje se Sredianjoj agenciji predviđenoj u članku 140.

Liječenje, uključujući dobavu svake naprave potrebne za održavanje interniraca u dobrom zdravstvenom stanju, osobito proteza, zubnih i drugih, te naočala, za internirce je besplatno.

Članak 92.

Zdravstveni kontrolni pregledi interniraca obavljaju se najmanje jednom mjesečno. Njihova je posebna svrha kontrola općega zdravstvenog stanja i ishrane, čistoće, kao i otkrivanje zaraznih bolesti, osobito tuberkuloze, spolnih bolesti i malarije. Takvi će pregledi osobito uključivati kontrolu teiine svakog internirca i, najmanje jedanput godišnje, rendgenski pregled.

GLAVA V

VJERSKE, INTEGEKTUALNE I FIZIČKE AKTIVNOSTI

Članak 93.

Internircima će se pružiti najšire mogućnosti za ispovijedanje svoje vjere, uključujući i nazočnost vjerskim obredima, pod uvjetom da se ravnaju prema postojećim disciplinskim mjerama koje su propisale vlasti koje ih drže.

Internircima koji su svećenici dopustit će se da u potpunosti obavljaju duhovničku dužnost među svojim vjernicima. U tu svrhu sila koja drži internirce pazit će da se ravnomjerno rasporede po raznim mjestima internacije gdje se nalaze internirci koji govore isti jezik i pripadaju istoj vjeroispovijedi. Ako ih nema dovoljno, pružit će im se potrebne olakšice, među ostalim prijevozna sredstva kako bi se mogli kretati s jednog mjesta internacije na drugo i dopustit će im se da posjećuju internirce koji se nalaze u bolnicama. O pitanjima koja se tiču njihove duhovničke dužnosti svećenici uživaju slobodu korespondencije s vjerskim vlastima zemlje koja ih drži i, utoliko koliko je to moguće, s međunarodnim vjerskim organizacijama svoje vjeroispovijedi. Ta se korespondencija ne smatra dijelom kontingenta spomenutoga u Članku 107, nego je podvrgnuta odredbama članka 112.

Kad internircima ne stoje na raspolaganju usluge svećenika njihove vjeroispovijedi ili potonjih nema dovoljno, vjerska vlast iste vjeroispovijedi može, u sporazumu sa silom koja

drži internirce, imenovati svećenika vjeroispovijedi interniraca ili, kad je to moguće s gledišta te vjeroispovijedi, svećenika slične vjeroispovijedi ili sposobnog svjetovnjaka. Potonji će uživati pogodnosti vezane uz duhovničku dužnost koju je preuzeo. Tako imenovane osobe moraju se ponašati po svim propisima koje je donijela sila koja drži internirce u interesu discipline i sigurnosti.

Članak 94.

Sila koja drži internirce poticat će intelektualne, obrazovne, rekreacijske i športske aktivnosti interniraca, ostavljajući im na volju da sudjeluju ili ne. Ona će poduzimati potrebne mjere radi osiguranja njihova ostvarenja, osobito stavljajući im na raspolaganje odgovarajuće prostorije.

Internicima će se pružiti sve moguće olakšice kako bi mogli nastaviti svoj studij ili započeti novi. Osigurat će se izobrazba djece i odraslih; moći će pohađati škole bilo u mjestu ili izvan mjesta internacije.

Internircima se mora omogućiti da se posvete fizičkim vježbama, da se bave športovima i da sudjeluju u igrama na svježem zraku. U tu se svrhu u svim mjestima internacije osigurava dovoljno prostora. Posebna će igrališta biti rezervirana za djecu i mladež.

Članak 95.

Sila koja drži internirce ne može ih upotrebljavati kao radnike ako to ne žele. U svakom je slučaju zabranjeno zapošljavanje, nametnuto zaštićenoj osobi, koje bi značilo povredu Članaka 4o ili st. ove Konvencije, kao i zapošljavanje na poslovima ponižavajućim i uvredljivim prirode.

Nakon razdoblja od šest tjedana rada, internirci mogu u svakom trenutku napustiti posao, pod uvjetom da to najave osam dana prije.

Te odredbe ne prijeće pravo sile koja drži internirce da prisili internirane liječnike, zubare i drugo sanitetsko osoblje na obavljanje svojih profesionalnih dužnosti u korist drugih interniraca, da zaposli internirce na upravnim poslovima i poslovima održavanja u mjestima internacije, da odredi te osobe na rad u kuhinjama ili na druge domaćinske poslove ili da od tih osoba zahtijeva da preuzmu dužnosti u svezi sa radom interniraca od bombardiranja iz zraka ili drugih ratnih opasnosti. Nijedan se internirac, međutim, ne može prisiliti da obavlja poslove za koje ga je službeni liječnik proglasio fizički nesposobnim.

Sila koja drži internirce preuzima punu odgovornost za, sve uvjete rada, za medicinsku njegu, za isplatu plaća i naknada za ozljede na radu i profesionalne bolesti. Uvjeti rada i naknade za ozljede na radu i profesionalne bolesti bit će u skladu s domaćim zakonodavstvom i običajima; oni ni u kojem slučaju neće biti lošiji od onih koji se u istoj regiji primjenjuju na rad iste prirode. Plaće se pravično utvrđuju sporazumom između sile koja drži internirce, interniraca i, ako je to slučaj, drugih poslodavaca osim sile koja drži internirce, vodeći računa o obvezi sile koja drži internirce da im osigura besplatno uzdržavanje i pruži medicinsku njegu koja zahtijeva njihovo zdravstveno stanje. Sila koja drži internirce plaćat će internircima trajno zaposlenima na poslovima navedenim u trećem stavku pravičnu naknadu; uvjeti rada neće biti lošiji i naknade za ozljede na radu i profesionalne bolesti neće biti niže od onih što se u istoj regiji primjenjuju na rad iste prirode.

Članak 96.

Sve izdvojene radne jedinice ostaju dio jednog mjesta internacije i o njemu ovisne. Nadležne vlasti sile koja drži internirce i zapovjednik tog mjesta internacije odgovorni su za poštovanje odredaba ove Konvencije u radnoj jedinici. Zapovjednik će voditi uredan spisak radnih jedinica koje mu pripadaju i priopćavat će ga delegatima sile zaštitnice, Međunarodnog odbora Crvenog križa ili drugih humanitarnih organizacija, koji bi posjetili mjesto internacije.

GLAVA VI

OSOBNIA IMOVINA I FINANCIJSKA SREDSTVA

Članak 97.

Internircima će se dopustiti da zadrže svoje predmete i stvari za osobnu upotrebu. Novac, čekovi, vrijednosni papiri itd., kao i dragocjenosti koje posjeduju, mogu im se oduzeti samo u skladu s utvrđenim postupkom. Za to će im se izdati priznanica sa svim pojedinostima.

Novac se mora koristiti u korist računa svakog internirca, kako je to predviđeno u Članku 98; taj se novac može zamijeniti u neku drugu valutu samo ako to zahtijeva zakonodavstvo područja na kojem je vlasnik interniran i ako internirac pristane.

Predmeti koji imaju pretežno osobnu vrijednost ili vrijednost osjećajne prirode ne mogu im se oduzeti.

Interniranu ženu može pretraživati samo žena. Prilikom oslobodenja ili repatrijacije internirci će dobiti u novcu aktivu sa svoga računa što su ga imali u skladu s Člankom 98, kao i sve predmete, novac, čekove, vrijednosne papire itd., koji su im bili oduzeti za vrijeme internacije, uz iznimku dragocjenosti što ih sila koja drži internirce mora zadržati na temelju svoga važećeg zakonodavstva. Ako je imovina interniraca tako zadržana, zainteresirani će dobiti potvrdu sa svim pojedinostima.

Obiteljski dokumenti i osobne isprave kojih su internirci nosioci mogu im se oduzeti samo uz priznanicu. Internirci ni u jednom trenutku ne smiju biti bez osobne isprave. Ako je nemaju, dobit će posebne isprave koje će propisati vlasti sile koja drži internirce i koje će im do prestanka internacije zamjenjivati osobne isprave.

Internirci mogu kod sebe držati određenu količinu novca u gotovu ili u bonovima kako bi mogli kupovati.

Članak 98.

Svi će internirci redovito primati doplatu koji će im omogućiti kupnju robe i predmeta kao što su duhan; stvari za osobnu njegu itd. Ti doplaci mogu biti u obliku kredita ili kupovnih bonova.

Uz to, internirci mogu primati pripomoć od sile čiji su dani, od sile zaštitnice, od svih organizacija koje bi im mogle pomoći ili od svojih obitelji, kao i prihode od svoje imovine, u skladu sa zakonodavstvom sile koja drži internirce.

Iznosi pripomoći koju dodjeljuje sila čiji su dani bit će isti za svaku kategoriju interniraca (nemoćni, bolesnici, trudnice itd.), ali ih ta sila ne može odrediti, niti ih sila koja drži internirce ne može raspodjeljivati na temelju razlikovanja zabranjenih člankom 27. ove Konvencije.

Za svakog će internirca sila koja ga drži otvoriti redoviti račun u korist kojega će se knjižiti doplaci spomenuti u ovom Članku, plaća koju je internirac zaradio, kao i novčane pošiljke koje je primio, -te one svote koje su mu oduzete, a kojima bi, na temelju važećeg zakonodavstva na području na kojem je interniran, mogao raspolagati. Internircima će se pružiti sve olakšice koje su u skladu s važećim zakonodavstvom na tom području, kako bi mogli slati pripomoć svojim obiteljima i osobama koje materijalno o njima ovise. Sa svojih računa mogu podizati potrebne iznose za osobne troškove, u granicama utvrđenima od sile koja ih drži. U svako će im se doba pružiti razumne olakšice radi pregleda svojih računa i podizanja izvadaka. O računu će se, na njezin zahtjev, obavijestiti sila zaštitnica., a on će pratiti internirca u slučaju njegova premještaja.

GLAVA VII. UPRAVA I DISCIPLINA

Članak 99.

Svako se mjesto internacije stavlja pod vlast odgovornog časnika ili funkcionara, izabranoga iz redova redovitih vojnih snaga ili iz redova redovite civilne uprave sile koja drži internirce. Časnik ili funkcionar koji zapovijeda mjestom internacije mora posjedovati tekst ove Konvencije na službenom jeziku ili na jednom od službenih jezika svoje zemlje i odgovoran je za njezinu primjenu. Nadzorno će osoblje biti poučeno o odredbama ove Konvencije i o upravnim mjerama usvojenima radi njezine primjene.

Tekst ove Konvencije i tekstovi posebnih sporazuma sklopljenih u skladu s ovom Konvencijom bit će, na jeziku koji internirci razumiju, izložen unutar mjesta internacije ili u posjedu odbora interniraca.

Propisi, naredbe, upozorenja i obavijesti svake vrste moraju se, na jeziku koji razumiju, priopćiti internircima i izložiti unutar mjesta internacije.

Sve naredbe i zapovijedi upućene internircima pojedinačno moraju, također, biti na jeziku koji razumiju.

Članak 100

Disciplina u mjestu internacije mora biti u skladu s načelima čovječnosti i ni u kakvim okolnostima neće uključivati propise kojima se internirci podvrgavaju fizičkim naporima opasnim za njihovo zdravlje ili fizičkom ili moralnom mučenju. Identifikacija tetoviranjem ili utiskivanjem oznaka ili znakova na tijelo je zabranjena

Osobito su zabranjeni dugotrajno stajanje i prozivanje, kailjavanje fizičkim vježbama, vojne vježbe i ograničavanje ishrane.

1. Internirci imaju pravo da vlastima u čijoj se vlasti nalaze podnose žalbe na reiiim kojemu su podvrgnuti.

Oni također imaju, bez ograničenja, pravo da se obćavaju, bilo preko odbora interniraca ili izravno, ako to smatraju potrebnim, predstavnicima sile zaštitnice da bi im ukazali na pitanja o kojima iele podnijeti prituibe u svezi s reiiimom internacije.

Te se žalbe i prituibe moraju dostaviti hitno i bez izmjena. Čak i kad se utvrdi da su neosnovane, one ne mogu biti povod nikakvom kailjavanju.

Odbori interniraca mogu slati predstavnicima sile zaštitnice povremene izvještaje o stanju u mjestima internacije i potrebama interniraca.

Članak 102.

U svakome mjestu internacije internirci će, slobodno i tajnim glasovanjem, birati članove odbora čija je dužnost da ih predstavljaju pred vlastima sile koja ih drži, silama zaštitnicama, Međunarodnim odborom Crvenog križa i svakom drugom organizacijom koja bi im pritekla u pomoć. članovi tog odbora mogu biti ponovno birani.

Izabrani internirci stupaju na dužnost pošto njihov izbor odobri sila koja ih drži. Razlozi mogućeg odbijanja ili uklanjanja pripisuju se zainteresiranim silama zaštitnicama.

Članak 103.

Odbori interniraca moraju pridonositi fizičkom, moralnom i intelektualnom blagostanju interniraca.

Osobito ako bi internirci odlučili da međusobno organiziraju uzajamno pomaganje, to će organiziranje biti u nadležnosti odbora, neovisno od posebnih zadataka koji su im povjereni drugim odredbama ove Konvencije

Članak 104.

Članovi odbora interniraca neće se podvrgnuti nikakvome drugom poslu ako bi to otežalo obavljanje njihovih dužnosti.

Članovi odbora mogu među internircima odrediti pomoćnike koji su im potrebni. Njima će se dati sve stvarne olakšice, osobito određena sloboda kretanja potrebna za obavljanje njihovih zadataka (posjeti radnim jedinicama izdvojenima iz mjesta internacije, primanje robe itd.).

Članovima odbora pružaju se i sve olakšice potrebne za održavanje poštanske i brzopadne korespondencije s vlastima koje drže internirce, sa silama zaštitnicama, s Međunarodnim odborom Crvenog križa i njihovim delegatima, kao i s organizacijama koje bi pružale pomoć internircima. Članovi odbora koji se nalaze u izdvojenim jedinicama uživaju iste olakšice u svojoj korespondenciji sa svojim odborom glavnog mjesta internacije. Ta se korespondencija neće ograničavati, niti će se smatrati da čini sastavni dio kontingenta spomenutoga u Članku 107.

Nijedan se član odbora ne može premjestiti prije nego što mu se ostavi dovoljno vremena da svoga nasljednika uputi u tekuće poslove.

GLAVA VIII.

ODNOSI S VANJSKIM SVIJETOM Članak 105.

Čim interniraju zaštićene osobe, sile koje ih drže obavijestit će njih. sile čiji su državljanici i njihovu silu zaštitnicu o mjerama koje su predviđene za izvršavanje odredaba ove glave; one će im isto tako priopćiti svaku promjenu izvršenu u tim mjerama.

Članak 106.

Svakom će se internircu pružiti mogućnost, čim bude interniran ili, najkasnije, tjedan dana nakon njegova dolaska u mjesto internacije, čak i u slučaju bolesti ili premještanja u neko drugo mjesto internacije ili u bolnicu, da izravno uputi svojoj obitelji, s jedne strane, i Središnjoj agenciji predviđenoj u članku 140, s druge strane, kartu o internaciji, po mogućnosti sličnu uzorku priloženom ovoj Konvenciji, kojom će ih obavijestiti o svojoj internaciji, o svojoj adresi i o stanju svoga zdravlja. Spomenute će se karte proslijediti što je više moguće i njihovo se slanje ni na koji način ne može odgoditi.

Članak 107.

Internircima će se dopustiti da šalju i da primaju pisma i dopisnice. Ako sila koja drži internirce smatra potrebnim ograničiti broj pisama i dopisnica koje šalje svaki internirac, taj broj ne može biti manji od dva pisma i četiri dopisnice mjesečno, što je moguće sličnijih uzorcima koji su priloženi ovoj Konvenciji. Ako se ograničenja moraju postaviti za korespondenciju upućenu internircima, njih može narediti samo sila kojoj internirci pripadaju, eventualno na zahtjev sile koja drži internirce. Ta se pisma i dopisnice moraju otpremiti u razumnom roku; njihova se otprema ne može odgoditi niti zadržavati iz disciplinskih razloga.

Internircima koji su dugo vremena bez vijesti od svoje obitelji, ili onima koji ih ne mogu dobiti ili ih dostaviti redovitim putem, kao i onima koji se nalaze na velikoj udaljenosti od svojih domova, dopustit će se da šalju brzojave, za koje će platiti pristojbe u valuti kojom raspolažu. Tom će se mjerom također koristiti u slučajevima koji su priznati kao hitni.

Korespondencija interniraca vodit će se, u pravilu, na njihovom materinskom jeziku. Stranke sukoba mogu dopustiti korespondenciju i na drugim jezicima.

Članak 108

Internircima će se dopustiti da poštom ili na svaki drugi način primaju pojedinačne ili kolektivne pošiljke koje sadrže osobito važne namirnice, odjeću, lijekove, kao i knjige i predmete namijenjene zadovoljenju njihovih potreba glede vjere, izobrazbe ili zabave. Te pošiljke ni na koji način ne oslobadaju silu koja drži internirce obveza koje su joj nametnute na temelju ove Konvencije.

Ako bi vojna potreba zahtijevala ograničavanje količine takvih pošiljaka, mora se propisno obavijestiti sila zaštitnica, Međunarodni odbor Crvenog križa ili svaka druga organizacija koja pruža pomoć internircima i čija je dužnost da dostavlja te pošiljke

Načini otpreme pojedinačnih ili kolektivnih pošiljaka mogu biti, bude li potrebno, predmet posebnih sporazuma između zainteresiranih sila, koji ni u kojem slučaju ne mogu odgoditi primitak pošiljaka pomoći upućenih internircima. Knjige se ne mogu slati u istim pošiljkama sa živim namirnicama ili odjećom; sanitetski materijal kao pomoć šalje se, u pravilu, u kolektivnim pošiljkama.

Članak 109

U nedostatku posebnih sporazuma između stranaka sukoba o načinima koji se tiču primitka i raspodjele pošiljaka

za kolektivnu pomoć, primjenjuje se Pravilnik o kolektivnoj pomoći koji je priložen ovoj Konvenciji.

Gore predviđeni posebni sporazumi ne mogu ni u kojem slučaju ograničiti pravo odbora interniraca da preuzimaju pošiljke kolektivne pomoći koje su namijenjene internircima, da pristupaju njihovoj raspodjeli i da njima raspolažu u interesu onih kojima su namijenjene.

Ti sporazumi ne mogu ograničiti ni prava predstavnika sile zaštitnice, Međunarodnog odbora Crvenog križa, niti bilo koje druge organizacije koja pruža pomoć internircima i koja bi preuzela dostavu tih kolektivnih pošiljaka, da nadziru njihovu raspodjelu onima kojima su namijenjene.

Članak 110.

Sve pošiljke pomoći namijenjene internircima oslobođene su svih uvoznih, carinskih i drugih pristojbi.

Sve pošiljke, uključujući poštanske pakete koji sadrže pomoć i novčane pošiljke, upućene internircima iz drugih zemalja ili koje oni šalju poštom, bilo izravno ili posredovanjem informacionih ureda koji su predviđeni u Članku 138. i Središnje informacione agencije koja je predviđena u članku 140, oslobođene su svih poštanskih pristojbi, kako u zemlji otpreme i u zemlji primitka, tako i u zemljama kroz koje prolaze. Osobito u tu svrhu, oslobođenja predviđena u Univerzalnoj poštanskoj konvenciji iz 1947. i u sporazumima Svjetske poštanske unije u prilog civila koji su dr~cavljeni neprijateljske dr~ave i koji su zadrciani u civilnim logorima ili zatvorima, protežu se i na druge internirane osobe zaštićene ovom Konvencijom. Zemlje koje nisu stranke tih sporazuma dui.ne su priznati oslobođenje od pristojbi u istim okolnostima.

Prijevozne troškove za pošiljke pomoći namijenjene internircima, koje im, zbog svoje teine ili bilo kojega drugog razloga, ne mogu biti dostavljene poštom, snosi sila koja drži internirce na svim područjima koja se nalaze u njezinoj vlasti. Ostale sile stranke Konvencije snose prijevozne troškove na svojim područjima.

Troškove koji proistjeću iz prijevoza tih pošiljaka, a koji nisu pokriveni prethodnim stavcima, snosi pošiljatelj. Visoke stranke ugovornice nastojat će sniziti, koliko je

god to moguće, pristojbe za brzopjave koje internirci šalju ili koji se njima upućuju.

Članak 111.

Ako bi vojne operacije sprijećile zainteresirane sile u izvršavanju svoje obveze da osiguraju prijevoz pošiljaka predviđenih u Člancima 106, 107, 108. i 113, zainteresirane sile zaštitnice, h4edunarodni odbor Crvenog križa i svaka druga organizacija koju prihvate stranke sukoba mogu preuzeti osiguranje prijevoza tih pošiljaka odgovarajućim sredstvima (vagonima, kamionima, brodovima ili zrakoplovima itd) U tu će svrhu visoke stranke ugovornice nastojati nabaviti ta prijevozna sredstva i omogućiti im prolazak, osobito izdavanjem potrebnih dozvola.

Ta se prijevozna sredstva mogu, također, upotrijebiti za slanje

a) korespondencije, spiskova i izvještaja razmijenjenih između Središnje informacione agencije, koja je predviđend u ~ lanku 140, i nacionalnih ureda koji su predviđeni u Članku 136.

b) korespondencije i izvještaje o internircima što ih sile zaštitnice. 1-1edunarodni odbor Cn~enog križa ili svaka druga organizacija koja pruža pomoć internircima razmjenjuju bilo sa svojim delegatima ili sa strankama sukoba.

Te odredbe ni u čemu ne ograničavaju pravo svake stranke sukoba da organizira, ako to izabere, druge načine prijevoza i da izdaje dozvole pod uvjetima koji se sporazumno odrede.

Troškove izazvane upotrebom tih prijevoznih sredstava snose, razmjerno važnosti pošiljaka, stranke sukoba čiji se državljani koriste tim uslugama.

Članak 112.

Cenzura korespondencije upućene internircima ili one koje oni šalju mora se obaviti u najkraćem mogućem roku. Pošiljke namijenjene internircima ne smiju se pregledavati u takvim uvjetima da se izloži opasnosti odrianje hrane koju pošiljke sadrže, a pregledavat će se u nazočnosti primatelja ili nekoga njegovoga opunomoćenog druga. Predaja pojedina~ćnih ili kolektivnih pošiljaka internircima -ne smije se odgadati uz izgovor teškoća u svezi s cenzurom.

Svaka zabrana korespondencije donijeta od stranke sukoba iz vojnih ili političkih razloga može biti samo privremena i po trajanju što je moguće kraća.

Članak 113.

Sile koje drie internirce osigurat će sve razumne olakšice za dostavu, posredovanjem sile zaštitnice, Središnje agencije predviđene u Članku 140. ili na neki drugi način . ako se ukaže potreba, oporuka, punomoći ili svih drugih dokumenata namijenjenih internircima ili koji od njih potječu.

U svim slučajevima sile koje drie internirce olakšavat će im sastavljanje i ovjeru tih dokumenata u propisnom obliku, dopuštajući im; osobito, da se savjetuju s nekim pravnikom.

Članak 114.

Sila koja drži internirce pružit će im sve olakšice, koje su kompatibilne s režimom internacije i s važećim zakonodavstvom, kako bi mogli upravljati svojom imovinom. U tu svrhu, u hitnim slučajevima i ako to okolnosti dopuštaju, može im dopustiti izlazak iz mjesta internacije.

Članak 115.

U svim slučajevima kad je internirac stranka spora pred bilo kojim sudom, sila koja ga drLi mora, na zahtjev zainteresiranoga, obavijestiti sud o njegovoj internaciji i mora se, u zakonskim okvirima, pobrinuti da budu poduzete sve potrebne mjere kako ne bi, zbog činjenice da je interniran, pretrpio nikakvu štetu što se tiče pripremnog postupka i samog postupka i!i izvršenja presude.

Članak 116.

Svakom će se internircu dopustiti da u redovitim razmacima, što je češće moguće, prima posjete, prije svega svojih bliskih rodaka.

U hitnim slučajevima i u granicama mogućnosti, internircima će se dopustiti da posjete svoj dom, osobito u slučaju smrti ili teške bolesti nekog rodaka.

GLAVA IX

KAZNENE I DISCIPLINSKE SANKCIJE.

Članak 117.

Uz rezervu odredaba ove glave, vaieće zakonodavstvo na području na kojem se nalaze nastavlja se primjenjivati na internirce koji počine neko djelo za vrijeme internacije

Ako zakoni, pravilnici ili naredbe proglašuju kažnjivima čine koje počine internirci, a da ti čini nisu kažnjivi ako ih počine osobe koje nisu internirci, ti čini mogu za sobom povlačiti samo disciplinske sankcije.

Internirac može biti kažnjen samo jedanput za isti čin ili na temelju iste optužbe.

Članak 118.

Prilikom određivanja kazne, sudovi ili vlasti uzet će u obzir, u što je moguće većoj mjeri, činjenicu da optuženik nije državljanin sile koja drii internirce. Oni mogu slobodno ublažiti kaznu predviđenu za djelo za koje se optužuje internirac i u tu se svrhu ne moraju ravnati prema propisanom minimumu kazne.

Zabranjeno je svako zatvaranje u prostorije koje nisu osvijetljene dnevnim svjetlom i, uopće, svaki oblik okrutnosti.

S internircima se, nakon što izdrie disciplinske ili sudske kazne na koje su osuđeni, ne može postupati drukčije nego s ostalim internircima.

Trajanje pritvora internirca odbija se od trajanja svake disciplinske ili sudske kazne lišenja slobode koja bi mu bila izrečena.

Odbori interniraca obavijestit će se o svim sudskim postupcima protiv interniraca koje predstavljaju, kao i o njihovim ishodima.

Članak 119.

Disciplinske kazne koje se mogu primijeniti na internirce jesu:

1. novčana kazna do 50 posto od plaće predviđene u članku 95, i to za vrijeme koje ne može prijeći trideset dana; 2. ukidanje pogodnosti danih iznad onoga što je glede

postupaka predviđeno ovom Konvencijom;

3. prisilan rad, koji ne može prijeći dva sata dnevno, na poslovima održavanja mjesta internacije;

9. zatvor.

Disciplinske kazne ni u kojem slučaju neće biti nečovječne, surove ili opasne po zdravlje interniraca. Mora se voditi računa o njihovoj dobi, spolu i zdravstvenom stanju.

Trajanje pojedine kazne ne može nikada prijeći trideset uzastopnih dana, čak ni u slučajevima da neki internirac mora disciplinski odgovarati za veći broj disciplinskih prekršaja u trenutku kad mu se izriče kazna, pa bili ti prekršaji u stjecaju ili ne.

Članak 120.

Internirci koji pobjegnu ili pokušaju pobjeći pa budu uhvaćeni, mogu biti kažnjeni za to djelo, čak i u slučaju povrata, samo disciplinskim kaznama.

Iznimno od trećega stavka Članka 118, internirci kažnjeni nakon bijega ili pokušaja bijega mogu biti podvrgnuti posebnoj nadzoru, ali pod uvjetom da taj režim ne bude štetan za njihovo zdravlje, da se izdvoje u nekom mjestu internacije i da ne povlači za sobom ukidanje nijednog od jamstava što ih internircima pruža ova Konvencija

(Internirci koji su surađivali u bijegu ili u pokušaju bijega mogu na temelju toga biti kažnjeni samo disciplinskom kaznom)

Članak 121.

Bijeg, ili pokušaj bijega, čak i u povratu, ne smatra se kao otegotna okolnost u slučaju kad internirac bude izveden pred sud za djela počinjena tijekom bijega.

GLA VA XI. SMRT

Članak 129.

Internirci mogu svoje oporuke predati u pohranu odgovornim vlastima. U slučaju smrti interniraca te se oporuke dostavljaju osobama koje su internirci odredili.

Smrt svakog internirca ustanovljuje liječnik i izdaje se smrtovnica u koju se unose uzroci smrti i okolnosti u kojima je nastupila.

Službena smrtovnica, propisno registrirana, sastavlja se u skladu s propisima koji vrijede na području gdje se nalazi mjesto internacije i nezin se ovjereni prijepis bez odgode dostavlja sili zaštitnici, kao i Središnjoj agenciji predviđenoj u Članku 140.

Članak 130.

Vlasti koje daju internirce brinu se o tome da internirci koji umru u internaciji budu dostojno pokopani, po mogućnosti u skladu s obredima vjeroispovijedi kojoj su pripadali i da njihovi grobovi budu poštovani, uredno održavani i tako označeni da se uvijek mogu pronaći.

Umrli internirci pokapaju se pojedinačno, osim u slučaju više sile koji bi nalagao upotrebu zajedničke grobnice. Leševi se mogu spaljivati samo ako to nalazi higijenski razlozi ili zbog vjeroispovijedi pokojnika, ili ako je on sam izrazio takvu želju. U slučaju spaljivanja u smrtovnicu internirca o tome se unosi napomena, uz navođenje razloga zbog kojih je leš spaljen. Vlasti koje drže internirce brižljivo će pohraniti pepeo i dostaviti će ga što je prije moguće bliskim rođacima, ako to budu zahtijevali.

čim to okolnosti dopuste, a najkasnije po prestanku neprijateljstava, sila koja daju internirce dostavlja, posredovanjem informacionog ureda predviđenog u Članku 136, silama kojima su umrli internirci pripadali spiskove grobova umrlih interniraca. Ti spiskovi sadrže sve potrebne podatke za identifikaciju umrlih interniraca i točno mjesto njihovih grobova.

Članak 131.

Svaka smrt ili teško ranjavanje internirca koje je prouzročio ili za koje postoji sumnja da ih je prouzročio neki straiar, drugi internirac ili bilo koja druga osoba, kao i svaki smrtni slučaj kojega je uzrok nepoznat, bit će odmah predmet sluibene istrage od strane sile koja drii internirce.

O tom se slučaju odmah obavještava sila zaštitnica. Prikupit će se izjave svih svjedoka; izvještaj s tim izjavama dostavlja se spomenutoj sili.

Ako istraga utvrdi krivnju jedne ili više osoba, sila koja dri,i internirce poduzet će sve mjere za sudski progon odgovorne ili odgovornih osoba.

GLAVA XII.

OSLOBADANJE, REPATRIRANJE I SMJEŠTANJE U NEUTRALNE ZEMLJE

Članak 132.

Sila koja drži internirce oslobodit će svaku~a od nph ćim nestanu uzroci koji su izazvali njegovu internaciju

Uz to, stranke sukoba nastojat će za vrijeme trajanja neprijateljstava sklopiti sporazume radi oslobadanja, re

patrijacije, povratka u mjesto prebivališta ili smještanja u neutralne zemlje nekih kategorija interniraca, osobito djece, trudnica, i majki s dojenćadi i malom djecom, ranjenika i bolesnika ili interniraca koji su već dugo internirani.

Članak 133.

Internacija će prestati što je najbrie moguće nakon prestanka neprijateljstava.

Međutim, internirci na području stranke sukoba koji se nalaze pod kaznom istragom za djela koja ne podlijeiu isključivo disciplinskim kaznama mogu se zadržati sve do okončanja postupka, a, ako se radi o takvom slučaju, sve dok ne izdr~e kaznu. Isto će se tako postupiti i s onima koji su prethodno osudeni na kaznu lišenja slobode.

Sporazumom između sile koja dr~ci internirce i zainteresiranih sila moraju se, nakon prestanka neprijateljstava ili okupacije područja, osnovati komisije za traženje raspršenih interniraca.

Članak 134.

Visoke stranke ugovornice nastojat će, nakon prestanka neprijateljstava ili okupacije, osigurati povratak svih interniraca u njihovo posljednje mjesto boravka ili olakšati njihovu repatrijaciju.

Članak 135.

Sila koja dri,i internirce snosi troškove povratka oslobođenih interniraca u mjesto gdje su boravili u trenutku internacije ili, ako ih je zadriala tijekom putovanja ili na otvorenom moru, troškove koji im omogućuju svršetak putovanja ili povratak u mjesto polaska.

Ako sila koja drži internirce ne dopusti oslobođenom internircu boravak na svom području, na kojemu je prethodno bilo njegovo prebivalište, platit će troškove njegove repatrijacije. Ako, međutim, internirac izabere da se, na vlastitu odgovornost ili zbog poslušnosti prema vladi za koju ga veže obveza vjernosti, vrati u svoju zemlju, sila koja drži internirce nije dužna platiti troškove njegova putovanja izvan svog područja. Sila koja drži internirce nije dužna platiti troškove repatrijacije internirca koji je bio interniran na vlastiti zahtjev.

Ako se internirci premještaju u skladu s Člankom 45, sila koja ih premješta i sila koja ih prima sporazumjet će se o dijelu troškova što će ga svaka od njih snositi

Prethodne odredbe ne diraju posebne sporazume koje bi stranke sukoba sklopile o razmjeni i repatrijaciji svojih državljana koji se nalaze u rukama neprijatelja

ODJELJAK V INFORMACIONI UREDI I SREDIŠNJA

INFORMACIONA AGENCIJA

Članak 136

Cim započne sukob i u svim slučajemima okupacije, svaka od stranaka sukoba osnovat će službeni informacijski ured kojega je dužnost da prima i prenosi informacije o zaštićenim osobama koje se nalaze u zemlji vlasnika

Svaka od stranaka sukoba daje spornom uredu, u najkraćem mogućem roku, informacije o svim osobama koje su poduzete protiv svake zaštićene osobe koja je već više od dva tjedna zatvorena, koja je upućena na prisilni boravak ili koja je internirana. Uz to, ona će od raznih izvora zainteresiranih zahtijevati da spomenutom uredu brzo dostave podatke o svim promjenama koje se tiču zaštićenih osoba, kao što su premještaji, oslobođenja, repatrijacije, bjegovi, smještanja u bolnicu, rođenja i smrti.

Članak 137.

Nacionalni informacijski uredi hitno i najbržim sredstvima, posredovanjem, s jedne strane, sila zaštitnica i, s druge, Središnje agencije predviđene u članku 140, prosljeđuju informacije o zaštićenim osobama sili čije su spomenute osobe državljani ili sili na čijem su području boravile. Uredi će, također, odgovarati na sva pitanja koja im se upućuju o zaštićenim osobama.

Informacijski uredi dostavljaju informacije o zaštićenoj osobi, osim ako bi to dostavljanje moglo štetiti dotičnoj osobi ili njezinoj obitelji. čak i u tom slučaju, informacije se ne mogu uskratiti Središnjoj agenciji koja će, pošto je upoznata s okolnostima, poduzeti potrebne mjere opreza navedene u članku 140.

Sva pismena priopćenja koja neki ured daje moraju se ovjeriti potpisom ili pečatom.

Članak 138.

Informacije koje prima i dalje dostavlja nacionalni informacijski ured treba da budu takve prirode da omogućuju točnu identifikaciju zaštićene osobe i brzo obavještanje njegove obitelji. Informacija za svaku osobu sadrži barem prezime, imena, mjesto i potpuni datum rođenja, državljanstvo, posljednje boravište, osobite znakove, ime oca i djevojačko prezime

majke, datum i prirodu mjere poduzete u odnosu na tu osobu te mjesto gdje je poduzeta, adresu na koju se može uputiti korespondencija, kao i ime, prezime i adresu osobe koju treba obavijestiti.

Isto se tako redovito dostavljaju, po mogućnosti svakog tjedna, informacije o zdravstvenom stanju teško bolesnih ili ranjenih interniraca.

Članak 139.

Uz to, dužnost je nacionalnog informacionog ureda da prikuplja sve osobne dragocjenosti koje su ostavile zaštićene osobe navedene u Članku 136, osobito prilikom njihove repatrijacije, oslobodenja, bijega ili smrti, i da ih dostavlja zainteresiranima izravno ili, ako je potrebno, posredovanjem Središnje agencije. Ti se predmeti šalju u paketima zapečaćenima od ureda; tim se paketima priključuju izjave kojima se točno ustanovljava identitet osoba kojima su ti predmeti pripadali, kao i potpuni sadržaj paketa. Primitak i stanje takvih dragocjenosti sa svim se potankostima unosi u za.pisnike.

Članak 140.

U nekoj neutralnoj zemlji osnovat će se Središnja informaciona agencija za zaštićene osobe, osobito za internirce. Međunarodni odbor Crvenog križa predložit će zainteresiranim silama, ako to smatra potrebnim, organiziranje takve agencije, koja može biti jednaka onoj koja je predviđena Člankom 123. Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima od 12. kolovoza 1949.

Dužnost će te Agencije biti prikupljanje svih informacija kakve su predviđene u članku 136, do kojih može doći službenim ili privatnim putem; ona će ih dostavljati što je više moguće zemlji podrijetla ili boravišta zainteresiranih osoba, osim u slučajevima kad bi to dostavljanje moglo štetiti osobama kojih se te informacije tiču ili njihovoj obitelji. Radi tog dostavljanja stranke sukoba dat će joj sve olakšice.

Pozivaju se visoke stranke ugovornice, a osobito one čiji se pripadnici koriste uslugama Središnje agencije, da joj ukazuju potrebnu financijsku pomoć.

Prethodne se odredbe ne smiju tumačiti kao da ograničavaju humanitarnu djelatnost Međunarodnog odbora Crvenog križa, i društava za pružanje pomoći koja su spomenuta u članku 142.

Članak 141.

Nacionalni informacioni uredi i Središnja informaciona agencija uživat će oslobodenje od poštanskih pristojbi, kao i sva oslobodenja predviđena u članku 110. i, u granicama mogućnosti, oslobodenje od plaćanja brzoplovnih pristojbi ili barem znatno smanjenje tih pristojbi.

D I O IV. IZVRŠAVANJE KONVENCIJE

ODJELJAK I. OPĆE ODREDBE

Članak 142.

Ne dirajući u mjere koje bi smatrale prijeko potrebnima radi zaštite svoje sigurnosti ili radi svake druge razumne potrebe, sile koje dže zaštićene osobe pružit će predstavnicima

vjerskih organizacija, društava za pružanje pomoći ili svake druge organizacije koja bi pritekla u pomoć zaštićenim osobama, ili njihovim propisno akreditiranim delegatima, sve olakšice kako bi mogli posjećivati zaštićene osobe, raspodjeljivati pomoć i materijal iz bilo kojeg izvora, namijenjen u obrazovne, rekreacijske ili vjerske svrhe ili kao pomoć u organiziranju njihova slobodnog vremena u mjestima internacije. Takva društva ili organizacije mogu se osnovati na području sile koja štiti zaštićene osobe, u nekoj drugoj zemlji ili mogu imati međunarodni karakter.

Sila koja štiti zaštićene osobe može ograničiti broj društava i organizacija čiji su delegati ovlašteni da obavljaju svoje aktivnosti na njezinu području i pod njezinim nadzorom, pod uvjetom, u svakom slučaju, da takvo ograničenje ne ometa pružanje djelotvorne i dostatne pomoći svim zaštićenim osobama.

Posebno položaj Međunarodnog odbora Crvenog križa na tom polju u svako će se doba priznavati i poštovati. Članak 143.

Predstavnicima ili delegatima sila zaštitnica dopustit će se da posjećuju sva mjesta gdje se nalaze zaštićene osobe, osobito mjesta internacije, mjesta zatočenja i mjesta, gdje rade. . . ,

Oni imaju pristup u sve prostorije kojima se koriste zaštićene osobe i mogu s njima razgovarati bez svjedoka, ako je to potrebno, preko prevoditelja.

Ti se posjeti mogu zabraniti samo zbog imperativne vojne potrebe te samo iznimno i privremeno. Učestalost i trajanje ne mogu se ograničiti.

Predstavnicima i delegatima sila zaštitnica daje se puna sloboda glede izbora mjesta koja im je posjetiti. Sila koja štiti zaštićene osobe ili okupacijska sila, sila zaštitnica i, ako je to slučaj, sila podrijetla osobe koje se posjećuju mogu se sporazumjeti o tome da se zemljacima interniranim dopusti da prisustvuju posjetima.

Iste povlastice uživaju i delegati Međunarodnog odbora Crvenog križa. Imenovanje tih delegata uvjetovano je privolom sile u čijoj se vlasti nalaze područja na kojima moraju obavljati svoje dužnosti.

Članak 144.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će u svojim odnosima zemljama što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme rata, vršiti difuziju teksta ove Konvencije i, osobito, da će njihovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, civilne obrazovne programe, kako bi se s načelima Konvencije upoznalo cjelokupno stanovništvo.

Civilne, vojne, policijske ili druge vlasti, koje u vrijeme rata preuzimaju odgovornost s obzirom na zaštićene osobe, moraju posjedovati tekst Konvencije i biti posebno poučene o njezinim odredbama.

Članak 145.

Visoke stranke ugovornice dostavljat će jedna drugoj, posredovanjem Švicarskoga saveznog vijeća, a za vrijeme neprijateljstava posredovanjem sila zaštitnica "službene prijevode ove Konvencije, kao i zakone i pravilnike što bi ih usvojile kako bi osigurale njezinu primjenu.

članak 146.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poduzeti sve zakonodavne mjere potrebne radi utvrđivanja odgovarajućih kaznenih sankcija protiv osoba koje su počinile ili koje su izdale naredbu da se počini bilo koja od teških povreda ove Konvencije određenih u slijedećem članku.

Svaka visoka stranka ugovornica obvezana je da pronalazi osobe osumnjene da su počinile ili da su naredile da se počini bilo koja od tih teških povreda i mora ih, bez obzira na njihovo državljanstvo, izvesti pred svoje sudove. Ako to izabere, ona isto tako može, prema odredbama svoga zakonodavstva, predati te osobe radi suđenja drugoj visokoj stranki ugovornici zainteresiranoj za njihov progon, pod uvjetom da ta visoka stranka ugovornica raspolaže prima facie dokazima.

Svaka visoka stranka ugovornica poduzet će potrebne mjere radi suzbijanja svih čina suprotnih odredbama ove Konvencije koji nisu teške povrede određene u slijedećem članku.

Optužene će osobe u svakoj prilici uživati jamstva glede propisanog suđenja i obrane, koja neće biti manja od onih predviđenih člancima 105. i slijedećima Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima od 12. kolovoza 1949.

Članak 147.

Teške povrede na koje se odnosi prethodni Članak jesu one koje obuhvaćaju bilo koji od ovih čina, ako su počinjeni protiv osoba ili imovine zaštićenih Konvencijom: namjerno ubojstvo, mučenje ili nečovječno postupanje, uključujući biološke pokuse, namjerno prouzrokovanje velikih patnji ili teških oštećenja fizičkog integriteta ili zdravlja, nezakonito deportiranje ili premještanje, nezakonito zatočenje, prisiljavanje zaštićene osobe da služi u oružanim snagama neprijateljske sile ili njeno lišavanje prava da joj se pošteno i nepristrano sudi prema odredbama ove Konvencije, uzimanje talaca te uništenje i prisvajanje imovine, koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je izvršeno u velikim razmjerima, protupravno i samovoljno.

Članak 148.

Nijedna visoka stranka ugovornica ne može osloboditi sebe, niti drugu visoku stranku ugovornicu, odgovornosti koju ona sama ili ta druga visoka stranka ugovornica snosi za povrede predviđene u prethodnome Članku.

Članak 149.

Na zahtjev stranke sukoba mora se zbog svakoga navodnog kršenja Konvencije pokrenuti istraga, na način što ga utvrđuju zainteresirane stranke.

Ako se ne postigne sporazum o postupku istrage, stranke će se složiti o izboru arbitra koji odlučuje o postupku što ga treba provesti.

Pošto je kršenje ustanovljeno, stranke sukoba će ga zaustaviti i suzbiti što je bolje moguće.

ODJELJAK II. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 150.

Ova je Konvencija sastavljena na engleskom i francuskom jeziku. Oba su teksta jednako vjerodostojna.

švicarsko savezno vijeće dat će izraditi službene prijevode Konvencije na ruski i španjolski jezik.

Članak 151.

Ova Konvencija, koja nosi današnji datum, otvorena je do 12. veljače 1950. za potpisivanje u ime sila zastupljenih na Konferenciji koja je započela u Ženevi 24. travnja 1949.

Članak 152.

Ova će se Konvencija ratificirati što je prije moguće, a ratifikacije se polažu u Bernu.

O polaganju svake isprave o ratifikaciji sastavlja se zapisnik, kojeg ovjerene prijepise švicarsko savezno vijeće dostavlja svim silama u čije je ime Konvencija potpisana ili čiji je pristup notificiran.

Članak 153.

Ova Konvencija stupa na snagu šest mjeseci nakon što budu položene najmanje dvije isprave o ratifikaciji.

Poslije toga ona stupa na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu šest mjeseci nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji.

Članak 154.

U odnosima između sila koje su vezane Haškom konvencijom o zakonima i običajima rata na kopnu, bilo da se radi o onoj od 29. srpnja 1899. ili onoj od 18. listopada 1907. i koje su stranke ove Konvencije, potonja dopunjuje dijelove II. i III. Pravilnika priloženoga spomenutim konvencijama.

Članak 155.

Od dana stupanja na snagu ova će Konvencija biti otvorena za pristupanje svakoj sili u čije ime ova Konvencija nije potpisana.

Članak 156.

Pristupi se pismeno notificiraju Švicarskom saveznom vijeću, a počinju djelovati šest mjeseci nakon datuma njihova primitka.

Švicarsko savezno vijeće obavijestit će o pristupima sve sile u čije je ime Konvencija potpisana ili čiji je pristup notificiran.

Članak 157.

U slučajevima predviđenima u člancima 2. i 3, za stranke sukoba koje su položile isprave o ratifikaciji ili notificirale pristup prije ili nakon početka neprijateljstva ili oku

pacije, Konvencija stupa na snagu odmah. Švicarsko savezno vijeće na najbrzi mogući način obavijestiti o ratifikacijama ili pristupima primljenima od stranaka sukoba.

Članak 158.

Svaka je visoka stranka ugovornica slobodna da otkáže ovu Konvenciju.

Otkaz se pismeno notificira švicarskom saveznom vijeću. Ono će o notifikaciji obavijestiti vlade svih visokih stranaka ugovornica.

Otkaz počinje djelovati godinu dana nakon što je notificiran Svicarskom saveznom vijeću. Međutim, otkaz notificiran u vrijeme kad sila koja otkazuje sudjeluje u nekom sukobu ne djeluje do zaključenja mira i u svakom slučaju tako dugo dok operacije oslobađanja i repatriranja osoba zaštićenih ovom Konvencijom ne budu završene.

Otkaz vrijedi samo za silu koja otkazuje. On ni na koji način ne djeluje na obveze što su ih stranke sukoba dužne ispunjavati na temelju načela međunarodnog prava koja proizlaze iz običaja ustanovljenih među civiliziranim narodima, iz zakona čovječnosti i iz zahtjeva javne savjesti.

Članak 159.

Svicarsko savezno vijeće registrirat će ovu Konvenciju kod Tajništva Ujedinjenih naroda. Švicarsko će savezno vijeće, također, obavještavati Tajništvo Ujedinjenih naroda o svim primljenim ratifikacijama, pristupima i otkazima što se tiču ove Konvencije.

U potvrdu toga su ~otpisani, pošto su položili svoje odnosne punomoći, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Ženevi, 12. kolovoza 1949, na engleskom i francuskom jeziku. Izvornik će se položiti u arhive Švicarske Konfederacije. Svicarsko će savezno vijeće dostaviti ovjerene prijepise Konvencije svim državama potpisnicama i onima koje budu pristupile.

(izvor: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/1994_05_5_23.html)